endum malefactores conſilium ciuita/
tis debet preponere non iudex ſolus
ſiue poteſtas ciuitatis ſiue alius rector
De iſtis vide per bar. in. l. diuus. ff. de
custo. reruz.

Incipit liber vndecim⁹ Codicis.

De luſtralis auri collatione ⁊ de nauicu

lariꝫs ſeu naucleriꝫs publicas ſpecies
portantibus.

De prima parte rubrice nihil in ni/
gro ſed de ſecunda parte rubrice ſcꝫ de
nauiculariꝫs ſeu naucleriꝫs ſm glo. ru/
brice que continuat duobus modis vt
patet in ea Dicuntur autem hic in pro/
poſito nauiculariꝫ ſeu naucleriꝫ illi qui
annonarias ſpecies a ſuſceptoribus vel
prepoſitis in prouincia accipere et rho/
mam vel ad caſtra vbi erant milites de
ferre debebāt et ſic dicuntur ſeruire an/
none vrbis. ſ. e. l. i. et iij. Dicuntur etiaꝫ
illi qui negociantur et maximam par/
tem ſue ſubſtantie in hac negociatione
habēt Sūt et aliꝫ nauiculariꝫ qui fabri
cant naues de quibus. ff. de vaca. mu.
his qui naues De primis loquitur hic
titu. et duo ſequentes. et habent emuni/
tatem a tutela et cura ſ. de excu. tu. l. pe.
Itez a perſonalibus muneribus q̄diu
in actu ſunt et etiam habent emunita/
tem vt dicit hic glo. rubrice. Et idem
ſignificāt nauiculariꝫ et naucleriꝫ quod
denotat dictio ſeu. de cuius natura eſt
ꝙ ſenſum coniungit licꝫ verba diſiun/
gat et ſic hec duo pro eodem ponuntur
ſm bar. hic Hic ſciendū ꝙ nauiculariꝫ
ſeu naucleriꝫ portantes res publicas ha
bent plenam ſecuritatem in eundo et
redeundo. l. i. ſ. eo. et dicit bar. ꝙ non
poſſunt detineri ratione debiti ſiue de/
licti alias commiſſi in loco et repreſali/
aꝝ. pro hoc facit tex. ibi omni ſecuritate
nec debent aliud genus incommodi
perpeti Unde dicit bar. nō debent aliū
quid ſoluere occaſione gabelle vel pe/
dagiꝫ ſeu vectigalis per. l. licitatio. ſ. res
exercitui. ff. de publi. et vecti. Ille ergo
qui portant res principis non debent
ſoluere pedagium ſm bar. Et qui con/
tra nauicularios fecerint rapinam te/
nentur in quadrupluꝫ. l. ab his. ſ. eo. Si
autem ille qui fiſcales ſpecies ſuſcepit
deportandas non vadat rectam viam
et ſpecies publicas diſtrahat debet pu/
niri pena capitali. l. qui fiſcales. ſ. eo. Ui
de. l. cum nauarchorum. ſ. eo. ex qua col/
ligitur ꝙ quando id quod per homīes
certe regionis debet expediri non po/
teſt. tunc per alios poteſt expediri et in
ducitur etiam iſta lex in fi. ꝙ valet pre/
conium ꝙ quicunqꝫ ceperit taleꝫ male/
factorem et preſentauerit habeat a com
muni tm̄ ſm bar.

De prediꝫs et omnibus rebus nauicu

lariorum.

Dicit bar. ꝙ continuatio patet quia
ſup̄ dixit de nauiculariꝫs nunc de pre/
diꝫs et rebus eorum que ſunt annexe

oneri nauiculario etiaȝ quocūq; ierint
quaſi quadam fraude cenſeantur trāſla
te in aliuȝ vt dicit hic glo.ſm Johā.de
pla. Et querit glo.in effectu de quibus
nauicularijs loquitur Reſpō de de por
tantibus ſpecies publicas vt ſ tit.i.in
rub. Querit glo.cui oneri erāt ſubiecte
res nauiculariorꝫ nec declarat Reſpon
de ſm bar nauicularij tenebantur por/
tare merces publicas ſm formam.l.na/
uiculariorꝫ ſ ti.i. Item ſi aliquid perde/
batur culpa alicuius nauicularij debe/
bat emendari ab omnibus nauicularijs
ff.de naufra.l.fi.pro hoc erant obligate
omnes res nauiculariorum et pro rata
eſtimationis ſuarum rerum quiſq; con
tribuere debebat ſm bar. Item iſte res
nauiculariorum trāſeunt ad quecunq;
etiam principem cum onere.l.i.ff.e.et ꝓ
rata rei que ꝑuenit ad aliquē de bonis
nauiculariorꝫ debet onus ſuſtinere nec
patrimonium nec perſona vlterius ag
grauatur.l.ij.ff.e. Ex qua colligit bar.ar.
nō valere ſtatutū prohibens facultatē
emēdi et vēdēdi. Itē argumētū ꝓ his
qui emunt predia ruſticorum que ſunt
obligata maioribus oneribus vt ipſi
pro hoc non teneantur niſi pro his re/
bus tm̄. Ex fi.notat mirabilem caſum
ꝙ ſi aliquis emit aliquam domum vel
rem alij obligatam et eam melioraue/
rit ſuis ſumptibus ꝙ ſi ab eo euincitur
per hypothecariā ꝙ liberetur preſtan/
do primam eſtimationem vi. hic latius
per alex. Notat etiaȝ ꝙ ex magnitudi/
ne edificiorum preſumitur quis magna
nimus vt hic in fine.vt ibi per induſtri
am hominis animoſi acceſſit.et ſic ha/
bes vnum modum probandi hominem
ingenioſum et magnanimuȝ Finaliter
vide.l.fi.ff.eo.ꝙ qui emit predia naucu/
lariorum tenetur ad onus ſm antiquaȝ
eſtimationem quod pactis priuatorꝫ nō
tollitur et vendentes tenentur ſi emen
tes non fuerint idonei. Et ibi vide a/
lex:ꝙ eſtimum commune probat valo/
rem rei ſed hoc eſt verum ſi de proximo
tempore fuerit factum eſtimum alias ſe
cus ſm eum.

De nauibus non ex cuſandis.

Quia non ſolum naues nauiculario
rum ſed etiam nauis vniuſcuiuſq; de/
bet eſſe parata in ſubuentione reipubli
ce tempore imminentis neceſſitatis et
multi nitebantur excuſare naues ſuas
ſub ſpecie dignitatis vel priuilegij vel
noīs alteri⁹.ideo ſubijcit hāc rubricam
De q̄ h ſciendū ꝙ naues q̄ ſub noīe et
titulo alieno excuſant publicāt et ſic ē
hic argumētū īmo caſus ꝯ comitatēſes
q̄ faciūt aliquē ciuē emere ꝓ eis vt ſub
titulo ciuiū nō ſubſint onerib⁹ īpoſitis
ꝙ tales res ſūt publicande. Hec ei lex
loquit generalit in q̄libet re q̄ ſubtra/
hit a publica ncītate nō ſpēalit in naui
bus vt in.l.proxi.nec pt nauis excuſari
aliquo priuilegio in corpe iuri.inſerto
ꝑpt publicā ncītatē ſi qs ꝯtrū attenta/
uerit punit vt in.l.iubem⁹ ff.e.q̄ de xbo
ad verbū habetur ſ de ſacroſanc.eccle.
¶ Glo.fi.querit vtrū ꝑpt excuſationē
alicui⁹ q̄ nō ſit dn̄s publicet nauis Gl.
ponit opi.nec firmat Prima verior ſꝫ
bar.videlꝫ ꝙ nō ſed ille excuſās tenet
fiſco in q̄ntū nauis valet. Alia eſt opi/
nio ꝙ fiſcus capiet nauē ſed ille q̄ excu
ſauit et attentauit ꝯ iſtaȝ .l.dꝫ emēdaē.
ꝑma vt dixi eſt verior Et iſta glo. facit
in argumentū ad ſtatutū ꝙ ſi ꝓ reb⁹ im
miſſis in ciuitatē nō fuerit ſolutuȝ pe/
dagiū ꝙ oēs res debeāt cōfiſcari. Nō
mulio ſup mulū ſuū res meas portabat
fraudauit et nō ſoluit pedagium an res
mee publicabūt certe nō ſed ipē mulio
preſtabit q̄ntum res mee valebant per
hanc glo. ſm ange.

Ne quid oneribus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

publicis imponatur.

Quia naucularij portantes publicas ſpecies quandoqꝫ ſupimponūt ſpōte vel coacte res priuatorum Ideo qd ſit hic ſubiungit. De quo hic ſciendum ꝙ nemo debet compellere portitores frumenti ad ſuſcipiendū onus nec ſarcinam priuatam publico oneri debet imponere. contra facientes puniunt in damno et naufragio inde ſecuto aliter etiam debent puniri. l. vnica. ꝟ. e. glo. intelligit quando hoc factum eſt ſine voluntate naucularij alias ſecus vt in gl.

De naufragijs.

Glo. rubrice continuat Quia quādoqꝫ per onus priuatū contingit naufragium vt ſ. titu. prox. ideo de hoc dicit vel quia naucleri de quibus dixit hoc patiuntur Ideo de hoc dicit Et dicit naufragium quaſi nauis fractura a naue ⁊ frango ꝙ plerūqꝫ nauis frangitur dum naufragiuꝫ patitur ſm glo. rubrice Hic ſciendū ꝙ ſi nauis fuerit expulſa et res in ea contente ad litus vel ſi quādo reliquam terrā attigit ad dn̄os pertinere debꝫ non ad fiſcū. l. i. ꝟ. e. quia hec lex de conſuetudine non ſeruabatur Iō Fredericus fecit auct. nauigia ꝫ de fur. ſm bar. qui notat ꝙ ſi nauis ꝑ tempeſtateꝫ maris venit ad portū ꝙ nō dꝫ ſoluere gabellā vl' portatorū quia violēter venit Scd'o ſciendūꝫ ꝙ nauicularius qui dicit ſe ſuſtinuiſſe naufragiū debet hoc ꝑ teſtes probare coram iudice illius loci et prefecto denunciare infra annum poſtea nō auditur. l. ij. ꝟ. e. Ex qua nota mirabilem practicam ſm bar. ꝙ in loco vbi patitur quis aliquem caſum faciat examinari teſtes de caſu et iſte probationes poſtea facient fidem coram iudice competenti et hoc verum vbicūqꝫ neceſſitas imminet examinari teſtes ſm alex. Et dicit bar. aduertendum ꝙ in tali examinatione nō eſt neceſſe citari ꝑtē que forte multum eſt a lōginquo Et debent examinari duo vel tres teſtes de naui qui melius ſcire debent veritateꝫ et eis deficientibus deuenitur ad alios l. quotiens. ꝟ. e. et intelligit bar. hanc le. quando agitur criminaliter contra aliquem ſed nauicularius volebat probare naufragium Et hec nauigatio debet fieri a kalendis aprilis vſqꝫ ad kalēdas octobris. d. l. quotiens. ꝟ. e. Dicit tamen bar. ꝙ hec. l. non ſeruatur in tempore nauigandi et putat ſtandum eſſe conſuetudini. ſi enim feciſſet ꝙ diligēs nauta feciſſet non tenetur Et cum de naufragio queritur ſummatim examinatur et cauſa debet infra bienniuꝫ terminari alias nauicularius abſoluitur ⁊ iudex tenetur. l. de ſummerſis. ꝟ. eo. Etſi naufragium contingat culpa nauicularij omnes nauicularij tenentur. l. fi. ꝟ. eo. et videtur eſſe in culpa qn̄ non cōgruo tempore nauigauit vel aduerſo tempore vt in glo. d. l. fi.

De metallarijs et metallis et procuratoribus metalloruꝫ

Quia propter pondus tranſuectorū metalloruꝫ ſepe naufragium contingit ideo ponit de metallis et ꝑſonis operātibus in eis Et eſt nomen metalli generale pro auro et argento ferro plumbo ſtāno et ſimilibus ſm Io. de pla. Dicūt autem metallarij qui fodiūt metalla Et debet metallarius annuatim pro canone ſoluere vnam librā metalli xiiij. vnciaruꝫ. l. ij. ꝟ. e. et vltra hoc de toto eo qđ ꝑcipit facta purificatione metalli. debet fiſco dare ſuas decimas hoc eſt de decē ꝑtib' duas ſi fodiat in publico. ſi in priuato vnam fiſco. reſiduū ſibi retinꝫ. ꝟ. e. l. iij. et in introitu ad iſtud officium tenetur ſoluere viij. ſcrupulos et metallū qui vult vendere debꝫ vēdere fiſco cōpetenti precio. l. i. ꝟ. e. Ex quo nota ꝙ

colonꝰ potius dꝫ fructꝰ vēdē dño iuſto precio ꝙ alij Item fodientes aurum tenentur ſoluere omni anno ſeptē ſcrupulos.l.per annos.ꝟ.c Et eſt hic ſcrupulus xix.ps vncie. ſm bar. licꝫ pl'. dixerit ꝙ tm̄ ponderis ꝙ viij. faciant xiiij. vncias Hugo dixit ꝙ eſt pondus ſex ſiliquarū Siliqua eſt quarta pars vncie et ſm hoc ſcrupulus eſſet vna vncia cū dimidia ſed quia hic dubium eſt ſtandū eſt opioni pme q̄ eſt Azo.et contra fiſcū ſm bar. per.l.nō puto.ff. de iure fiſ. In ſumma ſciendum ꝙ officiales et procuratores ad exigendū metallum non debent aliam dignitatem aſcendere niſi prius illud officium perficiant.l.cū procuratores.ꝟ.c. et aſcripti.ad fodiendum metallum ſi aufugerint ad illud officiuꝫ retrahuntur etiam ſi familiares principis fuerint.l.ſi.ꝟ.c.

de murilegulis ⁊ gineciarijs et procuratoribus ginecij et de monetarijs et baſtangarijs.

Glo. rubrice cōtinuat Dixit ſ titu.i.l.per annos de aurilegulis id eſt legentibus vel colligentibus auꝝ. nunc de murilegulis ⁊ ſunt qui legunt id ē qui colligunt murices.i. piſces vt.ꝟ.c.l.ſi qs Sūt aūt murices piſces qui appellātur conche marine alio nomine conchiliū quod ſi ferro precidatur effundit lachrymas purpurei coloris vnde tingit̄ purpura Et eſt tinctura valde precioſa ita ꝙ ſoli principi ea vti liceat et non alijs ita dicit bar.in.d.l.ſi qs vbi dicit glo.ꝙ ſunt piſces ex quoꝝ ſanguine atramentum imperiale fit vt ſ de diuer. reſcrip.affatus et regalis purpura tingebatur. Item de tinctura que ei aſſimilatur vt color de grana que ſi in panno laneo apponatur ſcarlacum appellat̄ in vulgari vi.in titu.ꝟ.proxi.l.iij.et.iiij. et ſi.et dicuntur gineciarij qui pannos imperiales texerunt et conficiunt inſerendo ſericum et aurum. et ginecium dicitur locus vbi talia fiūt.ꝟ.titu.i.l.i.de monetarijs patet qui dicuntur et de illis habetur.l.i.ꝟ.c. Baſtangarij dicūtur qui preerāt gregi principis. vel qui p̄erant macello ad faciēdū carnes ad hominum ſuſtentationē ſm bar.in.l.eternam.ꝟ.c qui ſm noſtrū vulgare vocant̄ virgarij in.l.iij.ꝟ.c. De bachijs id eſt locis vbi panni texebantur et bacharijs id eſt textoribus pannorum habetur in l.ij.ꝟ.c.vbi habetur ꝙ ꝓ tinctores et textores pannoruꝫ ſba et patrimoniū pn̄cipis minuuntur quando male faciunt et notat bar.ex iſta.l.ij.argu. contra tinctores qui pannos corrumpunt in tinctura nā coꝝ culpa factū preſumitur et tenentur facit.ff.loca.l. Itē queritur § ſi gemma.et.§.ſi fullo.Item facit contra ſcriptores qui miſcent aliquid in atramento ꝓ quod lr̄a eſt magis alba Vltīo notat argu.ꝙ qui dat pecuniā vt habeat officiū habet aīm malefaciendi et indebite lucrandi ꝓpter quod factꝰ eſt vt in auct.vt iudi.ſine quoq̄ ſuffra. Sunt etiam lintearij qui faciunt linteos aule regis Itē lympharij qui lympham id eſt aquam cuſtodiunt ad pannos lauandos deputatā vt in.l.ſi qui.ꝟ.co.et vtrū iſti ſupſcripti.erant ſui glo. rubrice ꝙ ſic ſm bar.tenet ꝙ aſcripticij non ſui ⁊ vi.l.ſi.ꝟ.co.ꝙ partus ſequitur conditionem illius ex parentibus qui fuerat cōchilens et ſic eſt caſus in quo partꝰ quo ad ſtatum ſequitur conditionem patris.

De veſtibus olobatis et auratis et de intinctiōe ſacri muricis.

Glo rubrice continuat Dixit de murilegulis et cōchilegulis nunc de ipis veſtibꝰ intīctis et de intinctiōe eaꝝ Et dī olobarus ra.rū. et eſt illa veſtis que

eſt tota deaurata ab olon qđ eſt totū et
baros qđ ē auꝝ Et differt a ſequēti di/
ctione ſcʒ auratis ꝙ veſtes de auro to/
te dicūt veſtes olobare. veſtes āt de ſe
rico aurate. tn̄ vt qn̄ auꝝ inuoluit ſup̄
filum ſerici dicūtur aurate. quedā ſunt
veſtes in quibus nō eſt aurū ſed ſūt tin
cte ex illa tinctura que fit ex murice ſeu
conchilio que eſt adeo preciosa ſicut au
rum ſm bar. in rubrica hic Circa p̄miſſa
Sciendū ꝙ imperator ꝓhibet pannos
de quibus ſ cōfici ab alijs q̄ꝫ a ſuis gine
ciarijs hoc eſt textorib' ſuis .l.i.ꝟ.c. ex q̄
habes ꝙ viris non licʒ portare pānos
de auro vel de ſerico. auratos tn̄ ſine re
ſcripto p̄ncipis .l.ij.ꝟ.c. ⁊ dicit bar. i.n.d.
l.ij. qđ nō bene ſeruat̄. Itē non dn̄t la/
ne vel panni tingi aliquo colore ſimili
colori muricis .l. vellera.ꝟ.c. Ex qua no/
tat bar. ꝙ non licet priuatis hominib'
portare ſcarlacuʒ cum ſit ſpecies ſimilis
purpure. Notat etiā ꝙ non licʒ viris
tingere vel portaē pānos h̄ n̄tes ſpēs
id eſt habentes ſimilitudinem cum tin/
ctura muricis et ſic de iure nō licʒ ha/
bere veſtes de ſcarlaco et imponit̄ pe/
na capitis vt hic in fi. d. l. vellera. Iſta
tn̄ pena mitigatur per .l. temperent.ꝟ.c.
quia talis veſtis debet dari erario.

De fabricenſibus.

Dixit ſ de his quibus intendit̄ tem
pore pacis ſciʒ circa veſtes. nūc de his
quibus intenditur tempore belli ſcʒ cir
ca arma ⁊ eoꝝ conſtructiones. Glo. ru/
brice querit in effectu de ſignificatione
iſtius verbi fabricenſis. et reſpondet ꝙ
trib' modis dicit̄ ſcʒ largiſſime pro q̄li/
bet magiſtro cuiuſlibʒ artis etiā lignoꝝ
et lapidū Secundo modo minus large
etiā pro quolibʒ op̄ante ferruʒ. Tertio
modo ſtricte pro facientibus arma vt
hic et in auc. de armis. Cōmunis tamē
vſus loquendi accipit in ſecūda ſigni/
ficatione ſcʒ pro quocūq̄ʒ operante fer/
rum ſm bar. hic quod nota. Et dicit gl.
rubrice in fi. ꝙ priuato non licʒ vende/
re. facere. emere vel transferre arma. ſʒ
habent cultellos paruos vt in auct. de
ar. et multo magis fuſtes et lapides li/
cet et hec arma dicantur. ff. de ver. ſig. l.
armoꝝ Qualiter aūt quis debeat ad or/
dinem fabricenſiū conuolare vi. l. ſi q̄s
.ꝟ.c. Item fabricenſibus ſicut tyronibus
ſtigmata hoc eſt nota publica brachijs
infiguntur ad que recognoſcunt̄ ⁊ qui
eos celauerint cum eorum liberis fabri
ce vendicantur .l. ſtigmata.ꝟ.c. et debent
hec ſtigmata infigi in carne cum ferro
ignito ſm bar. ibi et ſic probat iſta .l. ſo/
lennem practicaʒ ſi queratur in iudicio
de aliquo homine cognoſcendo vt cog
noſcatur per ſigna et per faciem ſm eū.
Qui enim fabricenſes facti ſunt debent
vna cum ſobole fabrice ſeruire et vnus
tenetur pro alio .l. iure.ꝟ.c. et notat bar.
argumentum ex .l. iſta pro ſtatutis florē
tinoꝝ que dicunt ꝙ vno de cognatiōe
delinquente ceteri teneant̄ quia ſubeſt
cauſa vt magis abſtineant ſm alex. Itē
non poſſunt fabricenſes aliquas admi/
niſtrationes vel agriculturā ſuſcipere
et puniuntur locantes eis et fabricen/
ſes conducentes .l. fi.ꝟ.c. Primicerius
autem fabricenſis poſt biennium habet
vacationem a muneribus et ſingulis
biennijs ad ſalutandum principem ad/
mittitur vt protector .l. ij.ꝟ.c.

De veteris nummiſmatis poteſtate.

Glo. rubrice cōtinuat Dixit de fabri/
catione armorum. nūc de fabricatione
monete et dic ꝙ nūmiſma et aureus et
ſolidus idem eſt vt hic et ſup̄ de ſpor.
l. ij. ſed dicit bar. ꝙ hodie aliter obſer/
uatur et eius ponderis debʒ eſſe num/
miſma dicit glo. ꝙ lxxij. faciūt librā aurī
vt ſup̄ de ſuſcep. et archa .l. quotiens

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ꝫ hodie aureus quo vtimur ad pōdus
florentinoꝝ xcvi. faciunt libram auri
vt ibi.dixi. Cuius aūt forme debet eſſe
nūmiſma.reſpōde ibi debet eſſe imago
principis.l.i.ꝭ.c. et moneta taliter facta
dūmodo ſit debiti ponderis et ꝓbe ſpe/
ciei nō dꝫ refutari.l.i.ꝭ.c. hoc eſt ꝙ tan/
tam vtilitatem afferat in forma q̄ntam
in ſpecie.ſ.vt tātū valeat ille aureus ſi
redigatur ad maſſam q̄ntū valet in for/
ma ſm bar.in.d.l.i.et dicit tex.in.l.i.ff.d
ꝫhen.em. Ex quo ſequitur ꝙ expēſa cu
dendi debꝫ fieri de publico.licꝫ inno.a/
liť dicat in.c.q̄nto eť de iureiurā Per
quē aūt dꝫ declarari ꝙ eſt iuſti ponde/
ris et boni auri Reſponde per illum q̄
preeſt et poſitus eſt a communi vt ſ̄ de
pondera.et au. illa.l.i.li.x. Quis āt pōt
facere monetā dic ꝙ ſolus princeps de
iure vt ħ in.d.l.i.⁊ ſ̄ de fal.mo.l.i.et ij.
hodie ex ꝯceſſiōe principis fit a regibꝰ
et a multis ciuitatibus quibus ꝑnceps
conceſſit vt notat glo.ſuꝑ rubrica Itez
omnes aurei debent accipi equali eſtīa/
tione et contrafacientes grauiſſime pu/
niūtur.l.fi.ꝭ.c. Ex q̄ nota ꝙ vnuſquiſqꝫ
debet accipe monetā ꝓ ea q̄ntitate quā
iubet ſuꝑior. Et an monetā ciuitatis co
gatur quis recipere in alia ciuitate dic
ꝙ ſic ſi princeps dedit ciuitati ꝙ poſſet
facere publicā monetā alias ſecus ſm
bar.in.d l.fi. Et vt.l.ij.ꝭ.c.ꝙ minuta eſti
matione floreni minuiť eſtimatio reruꝫ
que vendūtur ad florenos Pro cuius
declaratione quero quō pt minui eſtīa/
tio auri Reſpondet glo. ꝙ auc̄te princi
pis tm̄ vel eius cui princeps conceſſit
Et nota gl.ſm bar.ex qua habes ꝙ eſti
matio que ab initio eſt nō pt decreſcere
niſi auc̄te principis vel faciētis cui ꝑn
ceps conceſſit Secundo quero quō de/
creſcente eſtimatione auri decreſcat eſti
matio reꝝ cū accreſcat et decreſcat ꝑ ſe
vt.l.precia.reꝝ.ff.ad.le.fal.reſponde nō
debet intelligi ꝙ res dentur pro mino/
ri precio ſed dabuntur tot aurei q̄t va/
lent Diciť tū decreſcere eo ꝙ aureus
minꝰ valet. Ad quē aūt ꝑtinet damnū
minute monete vi.bar.in.l.paulus.ff.d
ſolut.pau.et Imo .et alios in cle.ij.de
deci.

Nulli licere ī frenis

et equeſtribus ſellis et in balteis mar/
garitas et ſmaragdos et hyacinctos a/
ptare et de artificibus palatinis.

Dixit de ornatu veſtiū ꝑncipis nūc
vero de ornamentis equoꝝ et artifici/
bus palatinis eoꝝ. Unde ſciendum ꝙ
hic eſt.l. vnica que primo loquiť de or/
namentis que ſunt circa ornamenta eq̄/
rum et ſic de equeſtribꝰ ab equo dictis
Secūdo de ornamentis veſtimentorū
hoīm et ſic de balteis.i.cingulis.vel eſt
genus veſtis ſm glo. rubrice et poteſt
iſta rubrica allegari pro lege Pōt tū q̄s
balteos ſuos frena vel ſellas eq̄ſtres
ornare alijs gemmis dūmodo tū de cur
cumis gēme ſummoueātur Dicitur āt
curcuma morſum freni vel ſm ro.quod
come equi imponitur vt incuruenť ſm
glo.in.d.l.vnica Itē fibulis in chlamy
dibus vti poſſunt que ſolo auro et ar/
te precioſe ſunt ſine aliqua gemma Itez
nulli ꝑuatoꝝ licꝫ aliquē ex auro et gē/
mis quod ad cultum et ornatum impa
toris ꝑtinet facere exceptis ornamētis
mr̄onialibus exceptis annulis in quibꝰ
tam maribus q̄ꝫ feminis licꝫ gēmas po
nere et deferre.nec etiā eo pretextu ꝙ
velit impatori donare licꝫ facere ꝙ or/
namenta impialia in eius aula fieri de/
bēt Iſta habēť in.d.l.i. vnica Ex q̄ no
ta ꝙ ꝑtinentia ad ornamenta mulieruꝫ
nō ſunt prohibita ſm bar. quem vi. la/
tius ibi.

De claſſicis

Dictum eſt ſ̄ de nauicularijs trāſfe/
rentibus ſpēs arma ⁊ equoꝝ ornamēta

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ꝙ quia opꝫ habere claſſes pro tenendo
mare ſecuꝝ a piratis.ideo ſubdit hāc ru
bricā de claſſicis. Dicit hic bar.circa ru/
bricā ꝙ q̄dā hn̄t in rubrica de claſſibus
.i.nauib⁹ patis ad belluꝫ vt ſunt galee
Alij hn̄t claſſicis.i. hoibus aſcriptis ad
claſſes ducēdas et hec rubrica pl⁹ placꝫ
bar.ꝙ iſte liber p̄ncipaliter tractat de
hoib⁹ cōdicionatis aſcriptis alicui mu/
neri. Hic eſt.l. vnica in q̄ iubꝫ impatoꝛ
ꝙ tā claſſis ſeleucena.i. illi⁹ ciuitatis q̄
ſeleucena vocat̄ q̄ꝫ oēs alie q̄ ſunt in o/
riente ptineāt ad p̄fectum .pretorio qui
eas armet et aptet de hoib⁹ aſcriptis il
li functioni etſi illi nō ſufficiāt alios ſup
accreſcat ad purgandū mare malis hoi/
bus et piratis.et notat bar.ex alle.l. vni
ca ꝙ ſicut cōgruit bono preſidi prouin/
ciā purgare malis hoib⁹ ſup terrā ita ei
cōgruit p mare.caſus eſt hic ſm eū ⁊ ſic
ptꝫ ꝙ ſicut quis p̄t punire delinquentē
in territorio ſuo ita p̄t in mari adiacēti
illi ciuitati vel prouincie facit.ff.de pu/
blica.l.ceſar.

De curialibus vrbis rhome vel de curijs:

Dixit ſ̄ de decurionibus in genere
nunc in ſpecie. Uide gl. rubrice q̄ dicit
ꝙ decuriones a muneribus excuſantur
vt ſ̄ de ſuſcep.l.pe.et marie vrbis rho/
me decuriones et differt hic titulus a ti
tulo de decurionibus quia hic in ſpecie
ſm glo. alle.

De p̄uilegijs corpatoꝝ vrb̄ rhome:

In proxima rubrica dictū eſt de p̄ui/
legijs decurionū vrbis rhome nunc de
p̄uilegijs q̄ forenſibus venientib⁹ ad
habitādū rhome et ſe ad ciuilitatem in/
corpantib⁹ dicit. Dicit̄ aūt corpat⁹ q̄ in
corpe aliq̄.i.cōitate collegio vl̄ vniuer
ſitate inſcribit̄ et ſic aliūde venientes ſi
cōſtituāt domiciliū in vrbe ⁊ fiūt ciues
vel incole dicunt̄ incorpati ſm glo.i.es
ſ.in.l.vnica Tales eni incorpati fruūt̄
p̄uilegijs ſicut ibi nati vt excuſentur
a tributo capitis.d.l.vnica et ibi glo.

De piſtoribus:

Dictū eſt ſ̄ de corpatis vrbis in ge/
nere nūc in ſpecie et quia pane ſemp in
digem⁹ Jō a corpe ſeu collegio piſtoꝝ
incipit ſm Joh.de pla. Intellige de pi/
ſtorib⁹ palacij impialis ſm glo.i.in.l.v/
nica.ſ.e. Hi eni piſtores q̄ faciūt panem
palacij ſubſūt comiti horreoꝝ et cōueni
untur ſm pla.ſub comite reꝝ priuataꝝ
.i.p̄curatore ceſaris etſi fuerint aſſecu/
ti dignitatē et officiū reuocant̄ ad con/
ſortiū piſtoꝝ et exuti dignitate mulctāt̄
pena xx.libraꝝ auri.d.l.vnica.ſ.eo.

De ſuarijs et ſuſceptoribus vini et ceteris corpatis.

Dixit de corpe piſtoꝝ nūc de corpe
ſuarioꝝ.i.cuſtoduꝫ porcoꝝ. Et dic ſua/
rijs.i.porcarijs qui cuſtodiūt porcos ci/
uiū in paſcuis ſm glo. rubrice Hi ciī ex
cuſantur a ſordidis munerib⁹.l.i.ſ.e. et
dicit glo.ꝙ idē de cuſtodib⁹ ceterorum
porcoꝝ et ipi ſuarij dāt quitū aīal baſtā
garijs ſ̄ de murile.l.qđ ad p̄ns et vi.l.fi
na.ꝙ ſuarij ſiue conueniāt ſiue defēdāt
dn̄t corā p̄fecto vrbis expiri et ſic reus
ſequit̄ foꝝ actoris.ꝯ regulā .l.iuris.ordinē
ſ̄ de iuris.o. iudi. De ſuſceptorib⁹ vini ⁊
ceteris corpatis nihil tractat̄ h̄ in nigro
ſm glo.rubrice.de ipis tn̄ ſuſceptorib⁹
vini tractat̄ ſ̄ de ſuſce.⁊ arca.l.modios.

De collegiatis et chartopatris et nūmularijs:

Glo.rubrice cōtinuat Dixit ſpēalit̄
de q̄buſdā collegiatis nūc generalit̄ et
dicūt̄ a collegio et ſūt illi q̄ ſūt in aliq̄
collegio Qui etiā dicunt̄ chartopatri ꝙ
coꝝ noīa ſcribebāt̄ in charta vel matri
cola patrie q̄ſi i patrie charta deſcripti
vel chartopatri .i.qui gaudēt in patria
ſm grecos.ita dicit hic gl.rubrice. Hic

ſciendū ꝙ qui intrat vnum collegium.
et munera ad que ordinatus eſt nō exer
cet nō effugit munera alterius collegij
de quo exiuit ſed debet de nouo extra/
hi et alter in locū eius ſubrogari reqſi/
tis ꝑmatibus collegiatoꝝ Idē ſi dece/
deret.l.vnica.e. in ꝑmo ꝶ. Et nōt bar.
et iſta.l.ꝙ ille qui eſt in collegio alicui᷒
artis nec exerceret artē nō debet gaude/
re priuilegio collegij et ſic qui eſt in ma
tricola ſcholariuꝫ et nō intrat ſcholam
nō debet gaudere priuilegio ſcholariū
ſm eū et iſta lex habeť de ṽbo ad ṽbuꝫ
ꝫ de ſacroſanc.eccle.l. qui ſub pretextu.
Item qui ſuꝑ numerū admittuntur in
collegio non gaudent priuilegio colle/
gij.d.l.vnica.§.qꝺ aūt. Nūmularij dicū/
tur campſores ſeu argentarij.

De ſtudijs liberalibus vrbis rhome et conſtantinopolitane.

Dixit ꝫ de priuilegijs plurium cor/
poratoꝝ nunc de priuilegijs et ordine le/
gentiū et ſtudentiū. Vñ dicit glo.rubri/
ce ꝙ in his duab᷒ ciuitatib᷒ de qb᷒ ī ru/
brica tm̄ lcitmū ſit ſtudiū nō in alijs niſi
ex priuilegio vt.ff.in proemio.§.hic aūt
tria Hodie āt et impiū ſciſſum et ſtudiū
in multis locis eſt et maxime bononie
q̄ legalis ſtudij obtinꝫ monarchiā ſꝫ g.
preallē. Hic eſt lex vnica que prohibꝫ ne
mgr̄i legant in loco vbi eſt multitudo
populi vel in locis priuatis et ibi con/
uocent hoīes vndiqꝫ vt videanť habe/
re multos ſcholares et ſic ad pompam
magis q̄ꝫ ad vtilitatē qꝺ ſi faciāt infa/
mes ſť.d.l.vnica.i.ꝶ.qꝺ nōt bar.ꝯ doc.
q̄ faciūt intrare ſcholas famulos ſcho/
lariū vel alios ſm veritatē nō ſtuden/
tes ꝙ q̄ hoc faciūt ſūt infames Itē ī lo/
cis priuatis recte pt doceri aliqs diſci/
pul᷒ a doctorib᷒ niſi doctores eſſent de
nūero coꝝ q̄ ſūt deputati ad legendum
oībus Nā illi nō pñt etſi faciāt ꝑdūt ſa
lariuꝫ et priuilegia q̄ hñt eo ꝙ publice
non legūt Nota cōtra docto.qui nō do
cent oīa que pñt publice oībus ſed ali/
quos docēt ſingulariter in camera .d.l.
vnica.§.illos et ibi bar. Item in ſtudijs
dñt eē doctoēs ī q̄libꝫ facultate vt ora/
tores grāmaticoꝝ Itē ſophiſte phi Itē
legiſte.d.l.vnica ṽſi.habeāt Et ꝑmittit
tex.oratoēs etiā ad leges nedū ad alias
artes cui᷒ flos et tuba rhomani eloquij
fuit tulli᷒ ita dicit gl.in.d.l.vnica ī ṽbo
in his Itē ꝑfect᷒ et cuiuſqꝫ ciuitatis re
ctor vbi eſt ſtudiū dꝫ aſſignare loca do/
ctorib᷒ et mgr̄is ita diſtantia ꝙ qñ vn᷒
legit nō audiať in ſcholis alterius et ꝙ
ſtrepit᷒ ſcholariū q̄ ſūt in vna nō audia
tur in alia ne ex hoc ſtudiuꝫ turbeť.d.l.
vnica in fi. vñ notat bar.ꝙ ad officiū iu
dicis ꝑtinꝫ remouere q̄cquid fieret iuxᷓ
ſcholas ꝑ qꝺ lectura īpediret vľ auris
auditoris turbareť et facit in argumen
tū ſm gl.hic.ꝙ faber nō poſſet malleaē
iuxᷓ ſcholas Publica eī vtilitas q̄ replꝫ
ciuitatē ſapiētib᷒ ꝑfert ſic.ff.ſo.ma.l.i.⁊
ibi dicit gl. ꝙ faber pt expelli Itē ſi fue
rit ꝓpe mōſteriū ꝙ ꝓpter ſtrepitū īpedi
tur officiū diuī ꝙ pt expelli tex.eſt ſin/
gularis xviij.q.ij.c.pridē. An āt ſchola/
ris hñs ſociū ſcholarē iuxᷓ camerā ꝓpt
cui᷒ ſtrepitū nō pt ſtudē pt euꝫ expellē
dic ꝙ ſic ꝑ ſpe.ti.de iudi.§.gñalia ṽſi. ꝫ
etiā ſꝫ alex.et ñ pt appellari a ſnīa lata
ſuꝑ illa expulſiōe ſꝫ bal.ī.l.i.ꝫſi de mo.
poſ.fuerit ap. Quid de doctoē legēte an
poſſꝫ dimittē lectionē ſi ſcholaēs voci/
ferāt dic ꝙ ñ g.ē ſinglarl.xliij.di.c.ſcim᷒

De honoratoꝝ vehiculis:

Dictū eſt ꝫ de ꝑuilegijs doctoꝝ nūc
de ꝑuilegijs alioꝝ in dignitate poſitoꝝ
q̄ ſūt vt ſuꝑ vehiculis deferri valeant:
Erāt āt hōrati q̄dā q̄ habebāt ꝑuilegiū
ingrediēdi ſecretariū pricipis et alioꝝ
iudicū et ſedēdi et in ſalutatioīb᷒ De
his dixi ꝫ de offi. ciui.iudi. et vide g.l.
vnice.§.c. Hi eī hōrati in ſignū dignita/
tis et honoris ibāt in carrucis et vehi/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

culis dubitabat̃ i ciuitate rhomana vel vrbe ꝯſtãtinopolitana vbi erat ꝑnceps an poſſent vti vehiculis õnes poſiti in dignitatibꝰ illis et in illis ciuitatibꝰ et videbatur ꝙ nõ ꝓpter reuerentiã principis tñ hic ꝑnceps ꝑmittit oĩbus Querit h bar. vtꝝ hñt ncẽ vti carrucis tex. innuit ꝙ ſic dñ dicit ſꝑ vtant̃ gl. tñ exponit.i.liceat eis vti ſi velint et ſic nõ ſm eũ ꝙ doctores nõ hñt ncẽ vti ſꝑ inſignijs doctoratus ſed pñt ſi velint etiam vbi eſt princeps ſm eum.

De ꝑuilegijs vrb̃ ꝯſtãtinopolitane.

Sup̃ equiparauit vrbẽ ꝯſtãtinopolitanã q̃ vocat̃ noua rhoma vt ẽ tex.ĩ auc. de eccle.ti.§.i.colle.ix.edificatã a conſtãtino impatore.l. oĩm s̃ de ſacroſanc.eccle.l.oĩm veteri rhome rhomanoꝝ quo ad priuilegiũ ſtudij s̃ de ſtu.libera.l.vnica.hic vero equipat q̃ ad oĩa ſm Jo.de pla. Vñ hec vrbs eſt nõ ſolũ italici iuri. et ſic eſt ĩmunis a tributis ſed etiã gaudet ꝓrogatiua veteris rhome.l.vnica.§.c.vbi vi.glo.in quibus gaudet prerogatiua dicta vrbs.

De metropoli berito.

Dixit de ꝑuilegijs rhomane et cõſtãtinopolitane ciuitatũ nũc de ꝑuilegijs beritane ciuitatis qđ priuilegium eſt vt pꝰ hãc.l.fit metropolitana. Vñ h ſciendũ ꝙ in ꝓuincia phenice erat ciuitas q̃dã ſcꝫ metropolitana et magna q̃ vocat̃ tyrꝰ In eadẽ ꝓuincia erat q̃dã ciuitas q̃ vocat̃ berito in q̃ erat ſtudiũ generale et in eadẽ vigebat multũ pericia lr̃arũ impetrauit a ꝑncipe berito vt iſta ciuitas vocaret̃ metropolitana ſicut ciuitas tyri et hoc ĩpator ei conceſſit ꝓpter multas virtutes q̃bus ciuitas illa erat ornata.l.vnica.§.c. Sꝫ ꝯ̃ inſtat̃ ꝙ ĩpator facit iniuriã tyro.ad hoc rñdet impator ꝙ nulla fit iniuria quia ĩpa etiã remanꝫ metropolitana ꝑuilegio antiquoꝝ impatoꝝ et berito fit metropolitana ꝑuilegio ſuo hoc vult dicta lex vnica h Et ſic eſt h caſus ꝙ in eadẽ ꝓuincia pñt eẽ due ciuitates mr̃es ſiue matces Et notat ange.ex iſta.l.ꝙ ſi aliqua ciuitas efficitur metropolitana ꝙ nõ ꝓpterea exijt de ditione metropolitani ſub cuiꝰ iure primo erat niſi ſit hoc ſpecialiter ſtatutum caſus eſt hic ſm eum Et q̃ eccleſia dicat̃ metropolitana dicit gl.h ꝙ archiepalis et vi.bar. et alex. in.l.i.ff. de no. oꝑ.nũ.quid ſit caſtrũ villa burgus vicus patria terra.j Et qualiter conſtituatur ciuitas reſpondet bar.ꝙ voluntate principis volentis aliquem locum eſſe ciuitatẽ probatur ꝑ hanc.l.tenet Jnno. in.c.cũ ab eccleſiaꝝ ex̃ de offi.oꝛ. Vnde poſſibile eſt eſſe ciuitatẽ licꝫ non habeat epm quia princeps non p̃t facere epꝫ ſed dat alia priuilegia. Qualiter ãt prouincia cõſtituatur hic videt̃ tex.ꝙ omnes ciuitates que ſubſunt ſub vno metropolitano faciant vnam prouinciam vt in fi.d.l.vnice ibi ſit illa mater ꝓuincie vide hic latius bar. et vi.glo.in.d.l. vnica ꝙ licꝫ in eodem epatu nõ pñt eẽ duo epi tamen vnus eps poteſt habere duas eccleſias in ſuo epatu eque principales quod nota. Et an vna prouincia poſſit diuidi in duas tex.in.l.ſi ex eadẽ ff.de aſſeſſ.ꝙ ſic putat tamen bar. ꝙ nõ poteſt fieri ſine reſcripto principis arg. huiꝰ.l.per hoc dicit ĩpe ꝙ comunitates nõ poſſunt per ſe ĩpas diuidere in plures ſine licentia ciuitatis cui ſubſunt quod intellige q̃ntum ad preiudicium ciuitatis ſed inter ſe cauſa commodioris adminiſtrationis poſſunt hoc facere Et vtrum de duabus ciuitatibus vel prouincijs poteſt fieri vna.dicit glo.ꝙ ſic in auc.vt iudi. ſine quoquo ſuffra.§. illud vi.latius hic ꝑ bar.⁊ alex.

De canone frumẽtario vrb̃ rhome:

Dictum eſt s̃ de priuilegijs vtriuſqꝫ rhome circa ſtudium.nunc de earuꝫ vrbiuꝫ priuilegijs circa frumentuꝫ ⁊ alia

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

neceſſaria circa victum Nam ordinari/
us canon .i. regula erat vt ſingulis an/
nis mitteretur de prouĩcijs rhomã cer/
ta q̃ntitas frumenti quod in publicis
horreis recondebat̃ erogandũ militibꝰ
et populo quando expedit vt ẜ de con/
di.et publi.hor.l.i. Eſt ergo canon fru/
mentarius vrbis rhome certus nume/
rus menſurarum frumenti qui ſingulis
annis mittebatur rhomam et appellati/
one frumenti omnia que ad victum ſũt
neceſſaria accipiunt̃ ẜ de ſuſcep.l.modi/
os ẜm glo.rubrice. Item non poteſt ca
non remitti nec mutari et annullantur
priuilegia in ꝯtrium.l.pe.et vl.ꝟ.c.

De frumento vrbis conſtantinopo/ litane.

Glo.rubrice continuat quia ẜ ti.proxi.
dixit qua prouidentia deferat̃ frumẽtũ
vtriuſꝗ ciuitatis.nunc vero q̃lit̃ dela/
tum expendat̃ frumentum vtriuſꝗ ci/
uitatis. Et notat Johan.de pla. ex gl.
rubrice quando ſunt duo habentia pa/
ria priuilegia et procedũt a pari qđ ſta/
tuit̃ in vno et in reliq̃.⁊ qđ rubricat̃ ⁊
diſponit̃ de vno intelligit̃ rubricatũ ⁊
diſpoſitũ in alio ẜm eũ. Hic ſciendũ ꝙ ſi
domui principis vel alteri domui debe
at ſolui panis coctus nõ p̄t ſolui frumẽ
tum quia ſi dat̃ frumẽtũ p̄t conuerti ad
aliũ vſum q̃ꝫ in panem ⁊ ſic diſꝑgeret̃ ⁊
cariſtia efficeret̃ ita videt̃ caſus in.l.i.ꝟ.
c.ex qua nõ ꝙ ex mala adminiſtratione
frumenti creſcit cariſtia ẜm bar. Itẽ q̃n
titas ſtatuta ad emptionẽ frumẽti ñ p̄t
minui nec ad alios vſus cõuerti.l.ij.ꝟ.c.

De annonis ciuilibus.

Sup̃ dixit de annuis preſtationibus
que fiunt in publico et de canone fru/
mentario hic vero de annuis preſtatio
nibus que fiũt in ciues vt ſunt ſalaria
que annuatim preſtãtur doctoribus vel
alij annui redditus in annona id eſt fru
mento vino vel alia ſpecie que de pu/
blico alicui preſtat̃.l. iubemus nullis ẜ
de ſacroſanc.eccle. Dicitur autem anno
na ciuilis ſalarium quod cuiꝗ pro ca/
pite ſuo remunerationis cauſa dat̃ ⁊ vi.
ẜ de anno. et tribu. et iſta annona non
dat̃ pro titulis dignitatis vtputa ꝙ do
ctor ſed pro meritis vt quia bene legit
⁊ bene ſatiſfacit illi officio ad quod im/
poſitus eſt.l.i.et ibi bar.ꝟ.co. Et hec an/
nona ſeu ſalarium debitum tranſmittit̃
ad heredes et poteſt alijs concedi quo/
uis alienationis titulo.d.l.i.ꝟſi.vt qui/
cunꝗ quod intelligit glo. verum in ſa/
larijs preteriti temporis Dicit̃ etiã an
nona ciuilis frumentum quod publice
dabat̃ mendicantibus ciuibus vel om/
nibus tpe neceſſitatis ꝑ ſingulos dies
l.ij.ꝟ.c.et notat bar.ex tex.ibi ciuibus ar
gumentũ ꝙ officialis poſitus ſuꝑ facien
dis elemoſynis publicis nõ dꝫ dare ex/
traneis pauꝑibꝰ et facit ꝙ eps qui de/
bet diſpẽſare bona inter pauperes nõ
debet dare ex̃neis pauꝑibꝰ ẜm cuz.

De mendicantibus validis.

Glo.rubrice cõtinuat Quia mẽdicãtes
reficiunt̃ publicis ãnonis de quibꝰ di/
ctum eſt et hoc fieri dꝫ de vere mendi/
cantibꝰ nõ ficticie mendicantibus.ideo
de mẽdicãtibus validis.i. robuſtis q̊s
ſpanaldos vel galiothas vulgus appel
lat qui mendicare non dñt ne miſeris ⁊
vere debilibꝰ panem auferant ẜm glo.
alle.que alle. concor. ⁊ allegat glo. ſuꝑ
Marcum Juſtius feceris ſi iniuſte petẽ
tem correxeris q̃ꝫ ſi ei dederis Et vtili
us eſurienti panis tollitur q̃ꝫ ſi ſecurus
de cibo iuſticiam negligat.v.q.v.non
omnis. Preterea dignum eſt vt male
meriti egeſtate laborent.ff. depo.l.mala
fides Et in donatione elemoſyne multa
ſunt conſiderãda ſcꝫ.fides.cauſa.locus.
tempus.modus.neceſſitudo.etas.debi/
litas.conditio.lxxxvi.di. nõ ſatis.⁊ vi.
l.vnicam.ꝟ.co.ꝙ qui ſine neceſſitate pu/
blice mendicant poſſunt inſpici et qui

eos inſpexerit et ꝓdiderit et ꝓbauerit dñiuz eoꝝ cõſequit̃ ſi ſũt ſerui. vel ius colonatꝰ ſi ſunt liberi ſalua dñis actiõe ſerui corrupti Et ꝓcedit iſta lex in his mẽdicãtibꝰ q̃ deferunt̃ et cõuincunt̃ a ꝑuato ſ; ſi repiũt̃ mẽdicare indebite ab officiali publico tũc ſeruꝰ dꝫ reddi dño: liber operi publico ita loquit̃ in auc. de queſtoẽ ꝑ totũ colla.vi.ſm bar. Et colligit ange. argumẽtũ ex iſta.l.ꝙ ſi teſtator iuſſit diſtribui bona ſua int̃ mẽdicãtes ꝙ nõ pñt diſtribui int̃ robuſtos. et nota iſtã.l.ꝙ p̃t ꝑuatꝰ paupez mẽdicantẽ inſpicere q̃ in aliq̃ onẽ mẽbroꝝ debilitationẽ ⁊ tãgere et illꝰ videre an hoc ſit veꝝ et ſic ex inſpectione corpis p̃t cõphendi ſanitas et infirmitas ſicut etas ſm bar.

De nautis tyberinis:

Dixit de nauibꝰ in genẽ nõ excuſandis et de annonis q̃ cũ nauibꝰ deferunt̃ et poſſet dubitari an naues ꝑ tyberim nauigãtes iuxͣ rhomã eſſent priuilegiate ſicut eſt ipa rhoma Jõ de eis dicit et ſic ptꝫ ꝙ h̃ titulꝰ nõ ſupfluit. De q̃ ſciẽdũ ꝙ h̃ eſt lex vnica ꝙ q̃ hꝫ nauẽ in flumĩe tyberino dꝫ agnoſcẽ onꝰ reipublice vehẽdo frumẽtũ ad rhomã et exhendo et deducẽdo ad caſtra Jdẽ ſi nauis iueniatur extra alueũ fluminis ſm bar.

De frumento alexandrino:

Dixit ſ̃ de frumẽto vtriuſq; vrbis. nũc de frumẽto alexãdrino. Circa h̃ erit h̃ ſciẽdũ ꝙ p̃fectꝰ oriẽtis cõſtituit ſalariũ qbuſdã officialibꝰ poſitis ad ꝯgregãdũ frumẽtũ ad ciuitatẽ alexandrinã Jllud ipator cõfirmat et ꝓhibet ad illud officiũ vocari decuriones ſed illos officiales ꝑcipit eligi ꝓuiſione p̃fecti.l.i.ꝟ.eo. Et addit dñs ipator certã q̃ntitatẽ frumẽti ꝓ q̃libꝫ die ꝓ alimẽtis alexãdrie ciuitatis.i. vt de publico vendat̃ q̃libꝫ die in ciuitate volẽtibꝰ emere pro ſuis alimonijs vl̃ dic vt de publico det̃ pauperibus illius ciuitatis vt ſ̃ ti.iij.l.fin.

De alexandrie primatibus.

Dixit ſ̃ ti.pri. de vno bñfiᵒ collato ab impatore alexandrine ciuitati. nũc ponit de alio videlꝫ vt decuriones vel etiã ipiꝰ ciues tãq; primates et nobiliores alijs ciuibus aliaꝝ ciuitatũ nõ tenentur ad purgationẽ nili ⁊c. Vñ et hic ſciendũ ꝙ dicunt̃ primates hic decuriones illiꝰ ciuitatis alexandrie qbus concedit impator emunitatẽ purgãdi fluminis nili et concedit pro illo munere poſſe aſſumi de munẽ vectigali ptinẽti ad impiũ certã q̃ntitatem.l. vnica.ꝟ.eo. Vel dicũt̃ hic pmates oẽs ciues alexãdrie qui reſpectu aliaꝝ ciuitatũ ſũt primates Ex quo nota ꝙ melius eſt quem eſſe mediocrẽ vniꝰ nobilis ciuitatis et honorabilis q̃ eſſe maiorẽ ciuẽ vnius mediocris ciuitatis et ſic facit pro popularibus iſtius nobilis ciuitatis qui plus dñt hõrari q̃ alij magni alterius ciuitatis.

De iure reipublice.

Dixit ſ̃ de priuilegijs et iuribus vtriuſq; rhome et ciuitatis alexãdrine. nũc vero de priuilegijs et iuribus aliaꝝ ciuitatum. Vñ querit glo. rubrice de qua republica loquit̃ Reſpondet ꝙ de republica aliaꝝ ciuitatũ q̃ ciuitatis rhome et quomodo accipiatur reſpublica vid̃ glo. in auc. de heredi. et fal. in prin. ⁊ qd̃ dixi ſ̃ de iure fiſ. et dicit glo. ꝙ ciuitates regulariter vtuntur iure priuatoꝝ Et non hꝫ ciuitas vel reſpublica tacitam hypothecã niſi ex ſpeciali ꝑuilegio vel pacto.l.ij.ꝟ.e. q̃nq; tamen habent ius ſingulare quia ſi ledatur reſpublica reſtituitur in integꝝ ſicut pupillus.l.i. et iij.ꝟ.e. et vide illam.l.iij.ꝙ reſpublica ſeu ciuitas eſt loco pupilli. Jdem in eccl̃ia ſm glo. ibi Jn quibuſdã tamen caſibus nõ eſt loco pupilli vt ibi per bar. Jtem ſũt non nulle ciuitates gaudentes ſpecial

liſſimo iure de quib⁹ hic vi.glo.rubrice
Itē ſūt q̄dā ciuitates in lōbardia que
hn̄t mer̄ et mixtū impiū ex cōſtitutiōe
frederici de pace conſtācie de q̄ in auc.
de defen.ciuita.§.ius videt̄ in fi.magne
glo.ſm bar.Et vi.bar.in.l.i.§.c.qn̄ quis
vult citare rempublicam an ſufficit ci/
tare ſyndicū ⁊ q̄liter citabit̄ ciuitas vel
reſpublica et cōcludit q̄ p cos q̄ regūt
ciuitatem.hoc ver̄ in prima citatione.ſi
vero ab initio ciuitas miſit ſyndicū nō
ipa ciuitas ſed ſyndicus eſt citandus
ſʒ eū vi.l.fi.§.c.q̄ ſi ciuitas aliquid facit
p ſuū ſtatutū nō reuocat̄ p preſidem et
facit q̄ ab eo qd̄ continetur in ſtatutis
nō pt appellari vi.bar.h et in.l.oēs po/
puli.ff.de iuſti.et iure.

De adminiſtrationib⁹ rer̄ publicar̄:

Dictū eſt ſ de iure reipublice veruʒ
quia parum eſt iura et bona eſſe in ciui/
tate niſi ſint qui illa adminiſtrent Ideo
de adminiſtratorib⁹ rer̄ publicar̄ ſub/
iungit. De quo vi.glo. rubrice hic q̄ p
ingratus qui ciuitatē regūt eligunt̄ il/
li qui negā reipublice adminiſtrant et
ſic ali⁹ ē ingratus q̄ iuriſdictionē exerceʒ
alius adminiſtrator qui tpalia gerit ſm
glo.palle. Hic ſciendū q̄ conductor ex/
pelli non debet a conductiōe q̄diu ve/
ctigal ſoluit.l.i.§.c. etſi officialis vel ad/
miniſtrator eſt negligens in exigendo
cautionē de legato vl̄ fideicōmiſſo pre
ſtando tenet̄ ad intereſſe.l.ij.§.c.

De vendendis rebus ciuitatis:

Quia adminiſtratores reipublice qn̄
q̄ʒ vendūt res ciuitatis ideo de hoc po
nit. Hic ſciendum q̄ imobilia ciuitatis
et mobilia que ſeruando ſeruari pn̄t p
vtilitatibus ciuitatis pmittunt̄ aliena
ri auctoritate principis in vtraq̄ʒ rho/
ma In alijs vrbibus auc̄te preſidis et
conſenſu cuiuſlibʒ poſſeſſoris.l.ſi q̄.§.c.
vbi vi.latī⁹ q̄ dn̄t interuenire in hmōi
cōtractu.Et venditio pura et perfecta
nō debet a republica reuocari licʒ per
aliū maius preciū offerat̄.l.i.§.c. Idē in
locatione.l.q̄uis.§.c.

De debitoribus ciuitatū.

Dictū eſt ſ titu.prox.de rebus imobili/
bus ciuitatis et earuʒ adminiſtratione
nunc vero de nominibus ſiue debitori/
bus ciuitatis et ſic de adminiſtratione
circa debitores ciuitatis exigēdos. De
quo hic ſciendū q̄ debitores ciuitatum
nō pn̄t in eis habere hōreʒ niſi pri⁹ de/
bita ſoluāt.l.i.§.c.et debitores reipubli/
ce ſeu ciuitatū et eor̄ heredes in debi/
tis annuis ſeu menſtruis nō dn̄t diffe/
re ſolutionem ſed ſuis tpibus ſoluere.l
ij.i.R.§.c.cum ipis debitoribus ſit cōmo
dum. cumulum debiti minime nutriri
vt ibi quia q̄ntitates minute ſimul co/
adunate faciunt vnam magnā q̄ntita/
tem cuius difficilis eſt ſolutio et ſic poſ
ſet ex hoc culpa tutoris vel adminiſtra
toris argui ſm bar. et excuſſo debito/
re ciuitatis conueniuntur poſſeſſores
bonorum debitoris que habuit cum pe
cuniam reipublice accepit pro rata ci⁹
quod poſſident condict. ex iſta.l.ij. vt
in.ij.eius R. ibi.et quia nephas Et licʒ
ciuitas non habeat tacitam hypothecā
in bonis debitoris ſui.l.ij.ſ de iure rei/
publice tamen bona eius ſunt obnoxia
eo ipo q̄ debitor eſt obnoxius ſʒ gl.in
verbo obnoxis in.d.l.ij.quam nota cir
ca fi.que ait q̄ ciuitas habet tacitam hy
pothecam in bonis adminiſtrantis reʒ
ciuitatis.et vide glo. fina.d.l.ij. que no
tat quattuor ſpecialia in debitore ciuita
tis Primum de quo in.l.i.ſ.c. Secūdū
q̄ comparantes ab eo q̄uis bona fide a
republica conueniuntur Tertiuʒ q̄ p/
ſonaliter cōueniuntur q̄uis in rem ſuc
ceſſerint Quartum q̄ totū compellun/
tur debitores patrimonium vendere
qui partem maximam vendunt in hac.l
ij.ibi Ab eo āt Quintū.ff.de vſu.l.etiaʒ
Et notat bar.ex fi.d.l.ij.q̄ magis dicū/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tur idonei poſſeſſores prediorum ruſti/
corum q̃ꝫ vrbanorum Nam vrbana ſub
iacent maioribus periculis vt incendiꝫ
et ruine facit ſup̃ de nego.gl.l. diuortio
ſm eum.

De periculo nominatoruꝫ.

Dictuꝫ eſt s̃ de adminiſtratoribus rei/
publice et eorum officio verum quia a/
liquando male adminiſtrant et non re/
periuntur eſſe ſoluendo ⁊ dubitatur an
contra nominatores eorum poſſit habe
ri recurſus Ideo de periculo nomina/
torum ſubiungit. Unde gl. rubrice ſm
bar. continuat hanc rubricaꝫ et duas ſe
quentes Dicit glo. ꝙ electores officiali
um tenentur vt hic Item fideiuſſores
vt.ꝟ.titu.i. Item ipſemet vt.ꝟ.titu.ij. Et
dic minores magiſtratus teneri nõ pre/
ſides qui ſunt quaſi confirmatores ſm
glo. preal. ſi tamen tempore depoſite
adminiſtrationis electi officiales fue/
rint ſoluendo electores non tenentur ſi
poſtea effecti ſunt non ſoluendo.l.i.ꝟ.e.
Item nominator non tenetur pro no/
minato in eo ꝙ conuenitur ex perſona
alterius nominati ſed tñ ſi cõueniatur
ex pſona ſua.l.ij.ꝟ.e. Ex qua notat bar.
ꝙ ad magiſtratum ptinet ſibi nomina/
re ſucceſſorem. electo vero pertinet ad
conſilium vt.l.ij.s̃ de decu. ita dicit glo.
et bene ſm euꝫ. Unde dicit bar. ꝙ quã
doqꝫ quis nominat aliquem in ſuuꝫ ad
iutoreꝫ et tũc pro ipo ipe tenetur Pro
illo enim ipſe gerit et pro tali tene/
tur nominator ſed quando quis eligi/
tur ad aliud officium diſtinctum a ſuo
non nominat ſibi ſucceſſorem et tunc
nominator non tenetur.

De periculo eoruꝫ qui pro magi/ ſtratibus interuenerunt.

Hi enim qui pro magiſtratibus fide/
iuſſerunt poſſunt conueniri excuſſo reo
quod dic vt.ff. de adminiſtra. re. ad ciui/
ta. perti.l. prior.§. fina. et procedit vt
fideiuſſor teneatur reipublice ad in/
tereſſe non ad penam quam magiſtra/
tus incurrit delinquendo.l.i.ꝟ.e. Idem
notatur in.l. fideiuſſores .ff. de fideiuſſ.
Hodie vero forma fideiuſſiõis tali mo
do recipitur ꝙ in penam tenentur. pro/
mittunt enim intereſſe et omnes con/
demnationes que fient de eo ſm bar.

Quo quiſqꝫ ordine conueniatur.

Dictum eſt s̃ de adminiſtratoribus
reipublice et ipſorum noĩatoribus atqꝫ
fideiuſſoribus ſed quia quandoqꝫ plu/
res eliguntur quorum alter pro altero
quandoqꝫ conueniẽ Ideo quo ordine
quiſqꝫ conueniatur hic ſubijcit. Unde
reſponde queſtioni rubrice ꝙ ſi duo/
bus pro indiuiſo adminiſtratio ẽ iniũ/
cta qlibꝫ pus ꝯuenit q̃ꝫ noĩator ſꝫ ſi pro
ſepatis portionib⁹ tũc pmo adminiſtra
tor deinde fideiuſſor. poſtea noĩator vl/
timo loco collega.l. q̃tiens.ꝟ.e. et.l. ſi ita
etſi vn⁹ collegarũ adminiſtratione diui
ſa pecuniã reipublice fenerauerit quaꝫ
reſpublica conſequi non pt eo mortuo
eius heres pmo eſt cõueniẽd⁹. ſcdo poſ
ſeſſor. tertio noĩator. q̃rto collega.l. fi.ꝟ.e
Itẽ admĩſtratores ciuitatis tenenẽ in
ſolidũ oẽs ſi ſil' admĩſtratio ſit cõceſſa ſe
cus ſi pro portionib⁹ diuiſis.l.i.ꝟ.eo. Ex
qua nota ꝙ qñ plures aſſumũt officiuꝫ
publicũ eo ipo intelligunẽ eſſe duo rei
licꝫ hoc non ſit expreſſum Hoc verum
de iure iſto ſed cum hodie neceſſe ſit ꝙ
hoc expreſſe agatur vt in auct. de duo.
reis in princi. ſed ſi non expreſſim aga/
tur ꝙ ſint duo rei ꝙ hoc caſu nõ erunt
duo rei et hoc glo. in.l. proxi. notat ſub
dubio forte. quod ſingulariter nota ſm
bar.

Ne quis liber actum reipublice inuitus gerere cogatur.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Dictū eſt ſup̄ de nominatione facta
ad honores et ad magiſtratus ſuſcipi/
endos quos quis cogitur aſſumere vt
ſup̄ de decuri.l.ſi magiſtratum verum
quia ſunt quedam vilia officia que con/
ueniunt ſeruis nō liberis vt latrinas
cloacas mundare publicas et plateas
publicas ſcobare Ideo ſubdit hanc ru/
bricam ne quis liber actum id eſt mini/
ſterium et operationem vilem reipu/
blice cogatur gerere ſubaudi ſed illum
actum gerat ſeruus ſm Johan de pla:
Unde ſcias ꝙ iſta rubrica allegatur ꝓ
lege et dic actum ſcilicz ſeruilem quem
ſerui tm̄ ciuitatis faciebant quod patet
quia dicit actum qui ſeruis conuenit.ff.
de negl. l.eum actum. Uel ſm albri.dic
actum id eſt tabulariam ad quem ſerui
id eſt notarij tm̄ coguntur vt ſ̄ de ſer/
uis reipub. ma.l.fi. vi. lati⁹ gl.in l.i.ꝟ. c:

Sumptus iniūcti oneris ad om/
nes collegas pertinere.

Dixit ſ̄ titu.ij.collegam qui admini/
ſtrauit Primo conueniendum eſſe a re/
publica verum quia equum eſt ſi quos
ſumptus fecit vel ſi incurrerit damnuz
propter ceſſationem ſociorum vt ipi re
ſtituant pro partibus eos contingenti/
bus.ideo ſubdit hanc rubricam. Et al/
legatur rubrica pro lege et eſt hic.l.vni
ca vbi eſt caſus ꝙ ſi vnus ex pluribus
officialibus electus expēſas totius mu
neris ſupportauerit pro rata eas repetz
a collega.

De his qui ex officio qd̄ admi/
niſtrauerunt conueniuntur.

Hic eſt lex vnica ꝙ adminiſtrator q̄
mutuauit pecuniam reipublice ei qui
non eſt idoneus tenetur et conuenitur
ad ſortem quam ei mutuauit non ad
vſuras.

De ſolutionibus et liberationi/
bus debitorū ciuitatis.

Dixit ſ̄ de debitoribus ciuitatis q̄/
lit̄ teneantur nunc vero dicit q̄lit̄ ſol/
uendo liberantur. Et dic ꝙ tunc demū
proſunt debitoribus ciuitatis ſoluen/
tibus apoche de ſoluto a ſeruis publi/
cis confecte ſi a curatore reipublice ſūt
ſubſcripte aut pecunia ſoluta in vtilita
tem publicam eſt conuerſa et non ali/
ter etſi dolo ſerui publici debitor ſolue
rit pecuniam curatori nec in vtilitatez
publicam eſt conuerſa tenetur curator
de peculio eius ſerui et debitor rema/
net obligatus.l.vnica.ꝟ.co. et vide glo.
fin. Ex qua nota ꝙ non dicitur ſoluēs
pecuniam ſoluere niſi recte ſoluat et iō
ſoluens non liberatur et licz non libe/
retur non poteſt tamen conueniri niſi
in ſubſidium vt ſ̄ de conue.fiſ. de.l.ij.
Ultimo nota ꝙ quando pecunia ſolui/
tur admīſtratori ciuitatis non recte ꝙ
non preſumitur verſa in vtilitatem ci/
uitatis niſi probetur eodez modo ſi ſol
ueretur minus recte tutori vel curato/
ri quod nota ſm bar. ¶ Enibus.

De ſpectaculis et ſcenicis et leno/

Quia publice vtilitati prouidet̄ non
ſolū circa diſpoſitionē prouiſionem ⁊ or
dinationem adminiſtratoris et ſolutio/
nes debitoris ciuitatis ſed etiā neceſſe
et vtile eſt in republica ꝓuidē ſup ſpe/
ctaculis et ludis que fiūt in ciuitate vt
illi ludi tanq̄ʒ honeſti cōſeruent̄ et ſup
meretricibus et lenonibus in ciuitate
exn̄tib⁹ vt remoueant̄ cū ſit res turpis
⁊ inhoneſta.et ideo ponit̄ h̄ rubrica ſm
Jo.de pla. Circa hoc dicendū ꝙ ſpecta
cula ſūt q̄ fiunt in loco vbi ludebāt tra
gedi ⁊ comedi ⁊ illa ſpectacula ſeu ludi
ad letificationem populi approbantur
l.i.ꝟ.co.et ibi vide glo.ij.et.l.ij.et tamen
non ꝑmittunt̄ cū ſanguis effūdit̄ vt ſūt
torneamēta et ſilia.l.i.ꝟ.de gla.tol. Et no
ta ex glo.fi.d.l.i. ꝙ ſufficit cōſenſus po/

puli in agendis licȝ reluctent primates
ſm bar. ibi. Item accipiens equũ depu
tatũ ſpectaculis et eo vtens ad ſui com
modũ punit̃ in vna libra auri. l. ij. ꝭ. c. et
nullus iudex debet impedire feſtiuita/
tes ciuitatis. l. nemo. ꝭ. Et deſeruiẽtes
in ſacris ludis nullo afficiunt̃ ſupplicio
l. iij. ꝭ. c. et ꝗ ludentes nõ infamant̃ Itẽ
in loco vbi conſecrant̃ imagines princi
pis nõ dñt fieri ſpectacula turpia puta
corporis vel veſti. l. ſi qua. ꝭ. eo. Eſt aũt
ſcena h obũbratio vel velatio in thea/
tro vel in alio loco in quo hiſtriões mi
mi vel ioculatores ſiue comedi ludos
ſuos exercẽt. ſũt ãt lenones q̃ de turpi
lucro fẽiarũ q̃ſtũ faciũt ſeu pticipãt vt
in auc. de leno. colla. iij. et qđ ibi dixi et
in. l. fi. ꝭ. c. vbi prohibent̃. Dicit̃ aũt in. d
l. fi. ꝙ ſi patres vel dñi filiabus vel an/
cillis peccandi ncitatem imponũt pũã
tur patria poteſtate et dominio et pñt
dicte filie vel ancille adire defenſorem
vel epm vt eas liberet a tali miſeria et
ſi inſiſtunt faciendo eas peccare puni/
antur pena huius. l.

De expenſis ludoꝝ.

Dictum eſt de ſpectaculis et ludis ad/
mittendis. nunc vero de expenſis ipoꝝ
ludoruȝ. Et dic ꝙ pecunia deputata ad
ſpectacula ad refectiones murorũ põt
conueniri. l. vnica. ꝭ. c. et ſic nota ꝙ pecu
nia deputata ad vſuȝ voluntariũ abſqȝ
ꝓmiſſu principis pt̃ cõuerti ex cauſa in
vſum ncãrium ſm bar.

De aqueductu.

Glo. rubrice cõtinuat Sicut ludi ita a/
queductus populũ delectãt Et ideo de
conſtantinopolitanis et veteris rhome
aq̃ductib' publicis dr̃ nã quẽadmoduȝ
ſpectacula et ludi pplm̃ delectãt ita du/
ctus aquaꝝ que ẽ res vtiliſſima ciuita/
ti et magnã amenitateȝ ciuibus preſtat
ideo poſt ſpectacula ludoꝝ ponit̃ hic ti
tulus Et ſic differt ab illo qđ dicit̃ ſ de
ſeruitu. ruſti. predi. l. i. ꝭ. aqueduct' quia
ibi capitur ꝓ ſeruitute ſeu iure ducendi
aquam per fundum vel agrum alienum
ad irrigandum agrum meũ vel alteri/
us iure ſeruitutis conſtitute. ſed hic lo/
quitur de eo aqueductu qui eſt via per
quaȝ aqua agitatur et ducit̃ de proprio
loco et dicit̃ guttatoriũ quia per illud
aqua elicitur id eſt foras emittit̃ ſm ca
tholicon et iſte aque ductus fit pro orna
tu cauſa amenitatis ⁊ delectationis po
puli. Et h ſciendũ ꝙ q̃dã pficiũt̃ ad cu/
ſtodiã q̃b' dat̃ puilegiũ vt nõ teneãt̃ ad
angarias et pangarias. l. decernim'. ꝭ. c.
dat̃ etiã puilegiũ his p q̃ꝝ fines trahit̃
vt nõ teneãt̃ ad extraordinaria munera. l. i
ꝭ. c. vbi dr̃ ꝙ qñ publice aq̃duct' ptrãſit
p locũ puatũ ſp talis aq̃duct' dȝ hr̃e lo
cũ xv. pedũ in q̃ nulle ſũt arbores ſed ſi
alique naſcant̃ excidi dñt. ſi vo p publi
cũ locũ facit tranſitũ dȝ eſſe latitudo x.
pedũ. ꝭ. c. l. oẽs. ꝭ. ſup his Item nõ pt qs
trahere aquã ex aq̃ductu ſub magna pe
na. l. ij. et. l. decernim'. ꝭ. c. niſi ex ꝯceſſiõe
prĩcipis vel ex veteri cõſuetudine. l. fi. ꝭ.
c. ⁊. l. vſũ et tũc qñ ex conſuetudine vel
puilegio prĩcipis qs trahit nõ trahit a/
quã ex q̃libȝ loco ꝙ nõ ex fiſtulis ſed ex
caſtello. i. receptaculo vel formis. ꝭ. eo. l.
eos In caſu tñ puilegiũ pncipis nõ te/
net in t̃hẽdo aquã ex aq̃ductu pncipis
ꝭ. c. l. oẽs Et vbi qs t̃hit aquã ex aq̃du/
ctu publico ex puilegio vel ꝯſuetudĩe
dȝ gratis trahere nihil ſoluendo ꝓ talĩ
tractiõe. ꝭ. c. ad repationẽ ꝙ execrabile
ẽ dom' hui' vrb hui' alme vrb rhome
aquã hr̃e venalẽ vt ibi. Item ꝓijciens
turpia in aq̃ductu publico fõte vel pu/
teo graui iudicis officio punit̃ moderã
do tñ. l. i. ꝭ. i. ff. de extor. crimini. ſi aũt in p
uato fonte vel puteo tũc tenet̃ dño fõ/
tis vel putei act. iniuriaꝝ ⁊ etiã ad in/
tereſſe. ff. qđ vi aut clã. l. is qui in puteũ
ff. de aqua plu. ar. l. apud trebacũ ⁊ facit
l. pe. ff. de iniur.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

De gladiatoribꝰ penitꝰ tollendis:

De delectatione ſpectaculorum et
aqueductuū ſ dixit verum quia nō oīa
ſpectacula ſunt ꝑmiſſa quia non illa in
quibus hoīes gladiantur et coꝝ cruor
effunditur ideo de eis tollendis ſubiū/
git. Vide.l. vnicā.ꝟ.e.ꝙ cruenta ſpecta/
cula ſunt prohibita quocūqꝫ tp̄e Et di/
cunt cruenta ſpectacula illa in quibus
effunditur vel eſt aptus effundi huma
nus cruor vt ſunt torneamenta duella
inter homines vel cum beſtijs ſm glo.
in.d.l.vnica.

De venatione ferarum.

Dixit ſ de aliquibus delectationibus
populi vt ſpectaculis et aqueductibus
nunc vero de alia delectatione ſcꝫ ve/
natione vi.l.vnicā.ꝟ.e.ꝙ licitū eſt feras
beſtias venādo occidere ſine pena et fe
re beſtie que a longinquis ꝑtibus ad co
mi atū principis tranſmittuntur non
poſſunt in ciuitatibus et terris ꝑ quas
tranſeunt vltra ſeptē dies retineri con
trariū facientes puniuntur in quinqꝫ li
bris auri vt ibi et notat bar.ex.d.l.vni/
ca ꝙ ille dicit rem ducere ad domū vel
ciuitatē qui ducit intra Et notat Johā.
de pla.ꝙ cuilibꝫ eſt licitū venari ad leo
nes apros vrſos et cetera aīalia ſilue/
ſtria tam in ſuo ꝙ̄ publico et alieno et
quod capit iure gentiū efficitur capien
tis.ff.de adqui.re.do.l.i.in fi. In alieno
in caſibus non licꝫ venari ſcꝫ in loco in
quo quis habet et nutrit aīalia que hn̄t
conſuetudinē eundi et reueūdi tūc enī
dicuntur ab eo poſſideri et capiens cō/
mitteret furtum.l.iij.§. Iteꝫ feras.ff.de
adqui.poſ. Item non poteſt quando do
minus loci prohibet.nam faciens con/
tra prohibitionē domini tenetur iniu/
riaꝝ.ff.de iniu.l.pe. Id tamen quod ca/
pit contra prohibitionem domini ſuum
efficitur vt tenet glo.in.l. diuus.ff. de
ſerui ruſt.pre.licꝫ glo.cōtra et male ſm
Jo.de pla.inſti.de re.diui.§.plane Iteꝫ
non poteſt quando locus eſt venatio
ni deſtinatus ex quo ꝑcipitur annuatiꝫ
fructus et redditus ex venatione ideo
licꝫ tunc vſufructuario dictorum loco/
rum venari et aucupari non alteri ex/
traneo.l. Itē ſi fundi.§.aucupationuꝫ ꝛ
l.vſufructuariū venari.ff. de vſufru.ſꝫ
Jo. de platea.

De maiuma:

Sup̄ dixit de pluribus delectationi/
bus populi.nūc vero de alia delectatio
ne que dicitur maiuma leticia id eſt
leticia et feſtiuitas que fit in kalendis
maij qui menſis eſt principiū eſtatis ꝙ
tunc apparent herbe frondes qꝫ viren/
tes et garritus auium corda hoīm leti/
ficantes,vt in bononia fiunt regine vt
dicit glo.rubrice ſm Johan de pla. Et
aduerte quia hec leticia fuerat ꝑ ꝓcedē
tes impatores ablata et interdicta po/
pulis et prouincialibꝰ ꝓpter eorum ela/
tionem et ſuperbiā.nunc vero impato
res.honorius et archadius eam leticiā
reſtituunt et ꝑmittunt populis et pro/
uincialibus ita tn̄ vt fiat cuꝫ honeſtate
et caſtitate.l. vnica et ibi gl.ꝟ.e.vi.

Vt armorum vſus inſcio principe interdictus ſit:

Nō ſolū ſufficit gladiatores tollere qui
alios gladijs vel alijs armis necāt ꝛ ſā
guinē hūanū effūdūt ſꝫ etiā expedit vſū
armoꝝ interdici vt tollat occaſio delin
quendi. Jō h̄ illū vſū armoꝝ interdicit
et vi.l.vnicā.ꝟ.e.ꝙ nemini licꝫ inſcio p̄n
cipe arma mouere cōcor.rubrica et iſtō
mouē intelligit dupl'r. Prīo mouē ar/
ma.i.bellū indicere alteri qꝺ nēo p̄t ſine
ꝑmiſſiōe p̄ncipis alias incidit in.l.iuliā
ma.l.iij.ff.ad le.iu.ma. Scd̄o mō intel/
ligitur mouere arma.i. portare Et eſt
regula negatiua h̄ ꝙ nullus poteſt por
tare arma. emere. vendere. vel de eis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

mercimonia facere ſine auctē principis
vel etiā fabricare exceptis fabricenſib⁹
qui ſunt deputati ad arma fabricāda vt
ꝭ de fabricen. ꝑ totū alias contra faciēs
perdit arma que publicant̄ et pt puni/
ri corpaliter et pecunialiter ſm q̄litatē
delicti vt in auc. de armis ꝧ hoc aūt fa/
cto colla. vi. nō tñ prohibetur gladiol⁹
ad ſcindendū pennam vel panē vt eſt
glo. in d. auc. de ar. ꝧ fi. Et q̄nt⁹ poſſit
eſſe gladiolus ad ſcindendū panē quez
portare licz. dic iudicis officio et arbi/
trio attenta conſuetudine patrie et pſo
ne deferentis. Item licz ei qui fuit cu/
bicularius principis vel auguſte porta
re enſem qñ vadit ad ſuos agros aſpici
endos vel ob aliā cauſam proficiſcitur
vt. ꝭ. de prepo. ſa. cubi. l. fi. Item merca/
tor tranſiens ꝑ prouinciam licite poteſt
portare enſem ſelle equi vel vehiculo
alligatū in auc. de pa. te. ꝧ mercator. Itē
comes poteſt dare licentiam portandi
arma c. ti. ꝧ ad palatiuz comitis ſm Jo/
han. de pla.

De agricolis et cēſitis et colonis

Glo. rubrice continuat ad preceden/
tia quattuor modis videlz quia ꝭ dixit
de multis delectationib⁹ populi vt aq̄
ductibus ſpectaculis ludis et armis ſꝫ
quia nihil delectabilius et tutius q̄ꝫ a/
gricultura vt dicit Tullius pmo offici/
oruz inquiens Oīm aūt rez ex quibus
aliquid adquiritur nil eſt agricultura
melius nil dulci⁹ nil hoīe libero liberi⁹
ideo de ea et coꝝ colonis dicit̄ Vel ſup̄
dixit de ſpectaculis et leticijs in quib⁹
expendit̄ nunc vero de rebus delecta/
bilibus ex quibus ꝑcipitur. vi. ceteras
cōtinuatiōes in glo. Et que ſit differen
tia inter agricolas cenſitos et colonos
Glo. rubrice dicit ꝙ agricola eſt gene/
rale nomen ad oēm terraz colentē. cen/
ſitus et colon⁹ ſunt ſpecies. vel agrico/
la poteſt hic intelligi in ſpecie pro his
qui ſunt aſcripti ſolo de quibus dicis
hec rubrica in ſpecie et de cenſitis et co
lonis Vel tertio dicit g. ꝙ nō habebis
cēſitis vel ſi habeas dic ꝙ aliud ſubſtā/
tiuoꝝ adiectiuatur et ſic fit figura endi
adis vt ſit ſenſus de agricolis et cenſi/
tis id eſt de agricolis qui ſub cenſu ſūt
aſtricti agro Et ſic nota ꝙ ibi ponunt̄
duo ſubſtantiua in oratione idē impor/
tantia ꝙ vnū ipoꝝ adiectiuat̄ ꝑ figurā
endiadis vt in exemplo Vgilij Arma
viruq̄ꝫ cano. i. armatū virū ſcꝫ Eneam
ſm bar. Et querit gl. v. quot ſūt genera
colonoꝝ et dicit ꝙ ſunt octo quidā vo
cantur aſcripticij vt ſunt illi qui ꝑ ſcri/
pturā aſtringūt ſe terre colende ꝓmit/
tendo ibi ſꝑ ſtare et colere et nullo mō
inde diſcedere vt. ꝭ. e. l. cū ſcim⁹ cum ſua
gl. in vbo talis ſcriptura. Et hui⁹ aſcri/
pticij durior eſt conditio q̄ꝫ alioꝝ colo/
noꝝ ⁊ modicū differt a ſeruo vt. ꝭ. e. l. ne
diuti⁹ nam nō pt diſcedere a gleba nec
alibi morari vt. ꝭ. e. l. cū ſatis ſed inquili/
nus bene pt alibi morari vt. ꝭ. e. l. diffini/
mus in ij. gl. Itē aſcriptici⁹ nō pſcribit
ſe in libertatē niſi xl. ānis ſed alij xxx. d.
l. cū ſatis in g. in vbo ſua ſobole cōmc.
gl. ij. et iij. et ibi vi. gl. in vbo ꝑ iudicem
que ſentit caſum q̄ pro furto vel rapina
nō cōpetit ius agendi niſi ad ſimplū tm̄
ſcꝫ cū furat̄ vl' rapit dñs ab aſcripticio
colono vel cenſito. Quidā vocant̄ colo
ni cenſiti vt eſt ille q̄ ſil'r ſe obligat colē
agrū et nō diſcedere et ꝓmittit ſoluere
certū cenſum ſeu certā ānuā penſionez
dño ſed aſcriptici⁹ ſoluit incertū cenſū
vel medietatē fructuū vel tertiā vl' q̄r
taz ptē ꝓut elegerit dñs et in hoc dr̄n̄t
ꝭ. titu. ij. l. ij. in glo. i. Quidam vocan/
tur perpetui coloni vt eſt ille q̄ fingit
ſe inualidum et vadit mendicando quī
adiudicatur in perpetuū colonū accuſa
tori vt ꝭ de mēdi. va. l. vnica Et dr̄t ab
aſcriptitio et cēſito ꝙ ipe ſolus eſt alli/
gat⁹ ⁊ nō ei⁹ liberi qđ ſecus eſt in filijs
aſcripticiorum et cenſitorum. Quidam

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

vocãtur coloni conditionales vt eſt il/
le qui cõditioni colonarie p̄ ſpaciũ xxx.
annoꝝ colendo agrũ ſe aſtrinxit vt de/
inceps nec ipſe nec eius filij poſtea nati
diſcedere valeant vt.ĩ.e.l.cũ ſatis.§.cuꝫ
aũt Dicuntur enĩ coloni reſpectu prin/
cipij quia ceperũt colere.dicunt̃ condi/
tionales r̃ſpectu finis quia in fine repe
riuntur alligati colonarie cõditioni vt
ibi dicit glo.in v̾bo liberos in fi.et glo.
in.e.l.iuꝝ prin.in verbo ſobole. Quidã
vocantur inq̄lini qui ſil̾r ſunt obligati
colere ſicut aſcripticij ſed in hoc dr̃nt ꝙ
aſcripticij cenſiti et conditionales non
pñt diſcedere a terra.ſed inq̄lin⁹ p̃t ha/
bitare alibi vt in ſuburbijs ⁊ alibi cole
re vel etiã nõ colere p̄ ſe ſed p̄ aliũ vt
ĩ.e.l.diffinim⁹ in gl.et.ĩ.e.l.i.in gl.in ver
bo trahatur in fi.licꝫ ibi loquat̃ de quo
libet colono etiã ñ alligato. Quida vo
cantur originarij coloni ſcꝫ qui oriũtur
ex p̄dictis exceptis perpetuis nã ſicut
patres ſũt obligati ita ⁊ originarij eo/
rũ filij vt.d.l.diffinim⁹ in glo.ij. iuꝝ fin.
ĩ v̾ſi. Woꝝ eĩ filij et l.ne diuti⁹ et.d.l.cũ
ſcim⁹ et ibi vide bar. qui dicit p̄ tex.ibi
ſinãt limitari omnes dicentes ꝙ verba
enũciatiua nõ inducũt diſpoſitionem ⁊
etiã in contractib⁹ prolata nõ ſunt obli
gatoria nã h̄ veꝝ niſi bina cõfeſſione e/
manauerit vna poſt aliã quia ſi hoc pro
cedit circa conditionẽ aſcripticiã mľto
magis in alijs ſm eũ. Idem in cõfeſſio
ne extiudiciali que gemiata p̄iudicat ꝙ
due cõfeſſiones plus opantur ꝙ̃ vna ⁊
actus geminatus vel pſeueratio multũ
arguũt ad validitatem eius quod agit̃
et facit optime.l.ſi mulier ꝫ ad velley.
ſm bar. Quidã vocantur ſimplices co/
loni qui nõ ſunt alligati nũꝙ̃ poſſe diſ/
cedere ſicut ꝫ dicti ſed ſunt liberi ho/
mines qui conducũt ſimpliciter ad colẽ
dum predia noſtra de quib⁹ etiã loquit̃
l.i.et ibi glo.et.l.p̄ colonũ.ĩ.eo.de quib⁹
in ti.de loca. C.et.ff.p̄ totũ qui ſunt pri
uilegiati vt.d.l.i.ĩ.e.et.l.colonos vt nõ
aſtringant̃ ad extraordinaria munera tem/
pore ſationis et meſſiũ et ibi dicit bar.
ꝙ hec.l.i.male ſeruatur in italia. Ponit
Johan.de pla. multa alia priuilegia a/
gricolaꝝ et vi.in.d.l.i. in gl.v̾bi trahat̃
ꝙ ille dicit̃ trahi qui inuitus trahitur.
Et de iſtis colonis inquilinis ſimplicit̃
loquendo ſemp̄ intelligit̃ niſi cũ adiun/
cto vel ſm ſubiectã materiã intellige/
retur de colonis et inquilinis colona/
rie cõditiõi aſtrictis ar.inſti. de iure na.
gen.et ciui.§.ius aũt ciuile v̾ſi.ſed quo/
tiens. Oẽs enĩ alij ꝫ dicti ſunt q̃ſi ſerui
glebe.l.ij.ff.de diuer.et tpa. p̄ſcrip. vt ſi
glebã derelinquant reuocent̃.l. omnes
oĩo.ĩ.e.et cũ gleba vẽdi pñt a dño vt.ĩ.
ti.ij.l.ij.cũ ſua glo.in v̾bo nõ dubiũ Et
ſic ptꝫ ꝙ ſex ſunt ſpecies colonoꝝ colo/
narie cõditiõi aſtricti. Quidã vero vo/
cantur ſimpliciter ruſtici vt ſunt illi q̄
in rure habitant ſiue colant ſiue nõ qui
ſimpliciter ſunt priuilegiati vt.ĩ.e.l.ru/
ſtici ne ad vllũ obſequiũ euocent̃ Et ex
his ptꝫ ꝙ hec noĩa ruſticus agricola et
colonus ſimpl̾r ſumpta ſunt generalia
noĩa et q̃nꝙ̃ ponũt̃ generaliter et q̃nꝙ̃
ſpecialiter. Colonoꝝ aũt quib⁹ vtimur
in iſtis ptibus nõ alligatoꝝ conditioni
colonarie quidam ſunt coloni p̄tiarij q̄
dam nummis colunt et quidam in alia
materia mercede conſtituta de quibus
vide glo.bar.ange.de paruſio.in.l.ſi o/
pes.§.i.ff.de fur. Item adde ꝙ licꝫ iude
us chr̃ianũ mãcipiũ h̾re nõ poſſit vt ꝫ
ne iudei chriſtia.mã.l.vnica tñ colonos
chriſtianos aſcripticios habere p̃t dum
modo nõ dantur eis ad aliud ſeruitiuꝫ
ꝙ̃ ad agriculturã agri cui ſunt alligati
et in eo agro remaneãt not̃ in.c.multo
rum extra de iude. Que aũt ſint differẽ
tie inter ſeruũ et aſcripticiuꝫ vi.glo.pe.
in.l.ne diutius.ĩ.e.que ponit multas et
vide ibi etiã glo.in v̾bo ventrem in q̄/
bus caſibus partus nõ ſequit̃ ventrem

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

vide glo.fi.in.l.ij.ſ.e.ꝙ coloni nr̃i tp̃is q̃
ad tp̃s condixerunt pñt deſerere terrã
ſi terra eſt effecta ſterilis Itẽ p̃t deſerẽ
ſi dñs eũ moleſtat in cultura aut cũ dñs
innouauit pacta ſm bar.ibi Quid aũt ſi
fuerit diſceptatio inter dñm et colonuꝫ
et locatio negeẽ dic tũc ſeruãdã formã
.l.litib⁹.ſ.eo.ꝓ ſatiſdare tenet colon⁹ cõ
uent⁹ de reſtituẽdo fructus reddituum
preſtandoꝝ ſine procraſtinatione ſi dñs
obtinuerit in cauſa et ſatiſdatio dura/
bit triennio et poſtea renouat ſi colon⁹
hoc facere noluerit vel nõ potuerit red
ditus in auro conſiſtentes deponũt ſi
cõſiſtũt in ſpeciebus iudicis vendunt
arbitrio et p̃ciũ ꝑceptum modo p̃dicto
ſequeſtrat publicas functiones ſoluet
dñs vel colon⁹ ſm cõſuetudinẽ antiq/
tus obſeruatã et vi.bar.ĩ.d.l.litib⁹ Fi/
naliter vi.bar.in.l.quilq̃s.ſ.e.ꝙ dicit ibi
apparere regulã generalẽ ꝙ vbicũꝗ ẽ
alicui acceſſoriũ inſeꝑabile cõceſſum a
principali ꝙ videtur etiã facta cõceſſio
principalis et econuerſo.

De capitatione ciuium cenſibus eximenda.

Dictũ eſt de colonis q̃ ſoluũt tribu/
ta capitis vt ſ ti.i.l.cũ antea a q̃ tribu/
to capitis excuſant ciues.iõ de hoc di/
cit et ſubijcit. Hic ſciendũ ꝙ ciues tam
rhõne ꝗ aliaꝝ ciuitatũ intra vrbes ha/
bitantes tributũ capitis ſoluere nõ te/
nẽt.l.vnicã ſm vtrãꝗ lecturã.ſ.e. Itẽ
excuſant thracẽſes et theſſalonicẽ vt
in glo. Alij aũt habitãtes ex vrbẽ tenẽ
tur ad ſolutionẽ hui⁹ tributi capitis ꝑ
capita qd capitatio appellat et imponit
pro ſolutiõe ſalarij rectoris Tributa ãt
predialia nõ ſoluũt italici ſꝫ prouincia/
les.l.fi.ſ ſine cenſu.vel reli. Et nota ex
glo.h poſita ꝙ qñ rubrica eſt generalis
ꝙ etiã lex dꝫ generalit̃ intelligi.

In quibus cauſis coloni vel capite cenſiti dños accuſare poſſunt.

Non ſolũ in redditibus fructuũ dñi
q̃ñꝗ grauãt colonos volẽdo extorque
re ab eis pl⁹ ſolito vt ſ ti.ij.l.cũ ſatis.ſ.
caueant ſed etiã in cenſu debito a colo
nis cẽſitis.De quo pñt de dño cõqueri
iõ de hoc ſubijcit. Hic ſciẽdũ ꝙ coloni
cẽſiti nõ pñt dños vocare in ius in cau
ſis ciuilibus niſi rõne ſuꝑexactionis ꝙ
ſũt aſtricti dñis qb⁹ tributa preſtãt q̃dã
ſeruitute licꝫ reſpectu alioꝝ ſint liberi
ſed ꝓ publicis crimib⁹ eos accuſant ſi
ſuã vel ſuoꝝ iniuriã ſequant ſua tñ pe/
culia et predia alienare nõ pñt inuitis
dñis inter viuos.l.ij.ſ.e.et ibi vi.glo.in
v̄bo cui⁹ ipi quid importat illud vul/
gare quo amic⁹ dicit amico tuus ſum in
oĩbus et me tuũ eſſe recognoſco Et di/
cit Johan.de platea ꝙ licꝫ hec pronoĩa
meus tuus ſuus ĩportant verũ et ꝓpriũ
dñium.he tñ familiares lr̃e obligationẽ
nõ pariũt.l.fi.ſ quod cũ eo et.l.ſi vero
nõ remunerandi.ſ.cũ quidã.ff.man.⁊ ꝑ
bar.in.l.luti⁹.ff.de fideiuſſ.et dicit eadẽ
glo.ꝙ oĩa ſunt principis q̃ ad iuriſdicti
onẽ et vlt̃ dñium ſed nõ q̃ntũ [illegible] ꝑticu
lare.de quo plene ꝑ doc.in.l.ben[illegible] a ze/
none ſ de quadri.preſcrip.

De colonis paleſtinis.

Quia in prouincia paleſtina er[illegible]nt colo
ni diſcedentes a predijs q̃bus erãt co/
lonarie cõditioni aſtricti dicẽ[illegible]s ſe de/
bere eſſe exemptos et priuileg[illegible]atos et
liberos a tali conditione aſcripticia ex
q̃ quia erãt de prouincia in q̃ nat⁹ fuit
chr̃s iõ impator ſpẽaliter de his dicit
ſtatuẽs ꝙ ꝓpter hoc nõ ſint a tali cõdi/
tiõe liberati ſed ſũt glebe alligati ſicut
alij coloni hoc.vult.l.vnica iũc.gl.ſ.e.⁊
ſic nati in prouincia vbi chr̃s fuit nat⁹
nõ hñt aliud priuilegiũ ꝗ alij ſm bar.

De colonis thracenſibus.

Quia ꝓuĩcia thracie ſeu thraciaꝝ ipa/
tor mltũ dilexit et ꝓpt̃ hoc ei⁹ colonos
tãtũmodo a cenſu capitis liberauit.iõ
de eis ſbdit. Vñ thracẽſes capitatiõis

nō preſtant tributa ſed tributa terre. nō tñ pñt a terra diſcedere et occultās vel retinens colonū tracẽſez ipm reſtituit dño cū peculio et cū agnatiōe et punit in duab⁹ libris auri. l. vnica. ꝟ. c. ex q̄ nō ꝙ ille dr̄ vagabūd⁹ q̄ vadit vagando p orbem vt h̄ et ſ. le. xxi. ſm bar. quem latius hic vide.

De colonis illiricianis.

Qm̄ in ptib⁹ ſclauanie coloni aſcriptitij frequẽter fugerūt et p receptatores occultabant̄ iō de eis ſpecialiter puidz vi. l. vnicā. ꝟ. c. ꝙ coloni illiriciani origie a terra ſe ſeparare nō pñt. ꝯfacientes reuocant̄ et reuocati ſubmittunt̄ in vinculis receptātes eos licz ignotos puniunt̄ et notat bar. ex illa. l. ꝙ intereſſe lucri ceſſantis iudex ex ſuo officio eſtimare debet.

Et nemo ad ſuū patrociniū ſuſcipiat vicos vel ruſticanos eoꝝ.

Dicit h̄ gl. rubrice ꝙ q̄dā p potentiā pollicent̄ iuuare villā vl' caſtrū vel ſingularē hoīez ruſticanū in p̄iudiciū publice functiōis ⁊ faciūt ſilatas emptiones vel alios ꝯtc⁹ q̄ſi bona ruſticanoꝝ ſint illi⁹ potentis q̄ oīa caſſat lex vnica ꝟ. c. Vñ ꝯtc⁹ fictitij et ſilati initi cū potentib⁹ vel priuilegiatis ſub p̄textu cuicādi publicas fūctiōes irritant̄ et tā bona tabellionū hos ꝯtus ſcient̄ ſcribentiū q̄ꝫ poſſeſſiones de q̄b⁹ dicti ꝯtc⁹ celebrant̄ publicāt̄ et potẽtes et ꝑuilegiati in ſe ſuſcipiẽtes et alij auxiliū ad hoc p̄bentes ſi ſūt nobiles in cẽtū libris auri dānant̄ ſi xͦo ſūt mediocres in publicationem bonorum. d. l. i. ¶uocent̄.

Et ruſticani ad nullū obſequiū de

Sup̄ dixit ipator ꝙ aſcripticij nō deuocent̄ a p̄dijs fauore publice vtilitat. l. i. et p totū ſ. de agri. et cẽſi. nūc xͦo puidz alijs ruſticis vt nō aduocẽt̄ ab opis ruſticalib⁹ vt valeāt ſoluẽ capitationez q̄ ſoluit̄ ptim in pecunia et ptim in āno na vñ ruſticani tenent̄ capitationẽ ſoluẽ. Ad alia āt obſeq̄a cogi nō pñt. l. i. ꝟ. e male tñ eis hoc ſeruat̄ vt dicit glo. fi. tñ dñt a iudicib⁹ tuẽi vt. ꝟ. de lucris aduo. l. ij. et officiales ꝯfaciẽtes ⁊ ruſticani obſequẽtes grauiſſima pena puniūt̄. l. ij. ꝟ. e Et dicūt̄ ruſticani laboratores q̄ q̄tidie ſūt i rure et ſūt liberi et in ſolidū dñi p̄dioꝝ ſuoꝝ. nō āt ſūt ſolo aſtricti rōne alicui⁹ ſeruicij vel pẽſiōis et in hoc dr̄ñt ab aſcripticijs et cenſitis vt ſ de agri. et cenſi. in rubca ſm Jo. de pla. in. d. l. i. et loq̄t̄ nō ſolū in ruſticanis vrbis rōe. ſꝫ etiā aliaꝝ citatū vt pꝫ in gl. l. i. ꝑalle.

Nō lic̄ habitatorib⁹ metrochomie loca ſua ad extraneū trāſferre.

Dixit ſupiorib⁹ titulis de aſcripticijs cẽſitis et alijs q̄b⁹ ē aſſignat⁹ et determiatus cert⁹ loc⁹ p̄dialis in q̄ morari dēant et inde nō diſcedere vt ſ de agri. et cenſi. p totū et titulis ſequẽtib⁹. nūc xͦo de alijs liberis q̄ dicūt̄ metroici q̄ mittūt̄ de vno loco ad habitādū in alio certo ⁊ determiato loco ſibi aſſignato data ſibi certa lege ꝙ ſua bō nō pñt alienaȓ niſi in aliū metroycū. Pro euidẽda p̄mitte ꝙ qñ rhomani ſubiugabāt aliquā traꝫ eis inimicā potiores et meliores hoīes illi⁹ terre ablatis ſibi bonis ſuis tranſmittebāt ad aliū locū quẽ eis aſſignabāt et bona ſibi aſſignata poterāt vẽdẽ inter ſe et nō inter pſonas extneas q̄ tñ trāſmiſſio poſtea ſublata fuit ꝙ generabat ſcādalū et ciuile bellū vt notat̄ in. l. certa forma ſ de iure fiſ. Terra ḡ eis aſſignata vocat̄ metrocomia a metros q̄d eſt menſura et comos quod eſt villa q̄ſi villa ſiue terra mẽſurata ipis trāſlatis aſſignata iuſſu pricipis vt in. gl. rubrice h̄ et vi. l. vnicā. ꝟ. c. ꝙ metroyci pñt int̄ ſe alienare nō in extneū alias ſi ꝯfiat cōtract⁹ null⁹ declarat̄ et defacto reſcinditur. Et ſic nō hāc. l. ꝙ licz regulariṫ q̄s nō cogat̄ vendere rē ſuā poti⁹ ſuo conſorti vel terrigene. l. dudum ſ de ꝯhen.

emp.tñ hic eſt ſpeciale. Et ꝑ hãc.l.fundãt ſtatuta diſponẽtia ꝙ qˢ ñ poſſʒ vẽdere rẽ alicui foreñ q̇ nõ ſupportet onera cõis iſtõ tñ ſtatutũ nõ ꝯphẽdẽt eccleſiaʒ vt notat Jo.de pla.in.l.ij.§ de p̄di.naui.ſilr valʒ ſtatutũ ꝑ hãc.l.ꝙ qˢ teneatur vẽdere reʒ poti⁹ cõſanguineo ſuo cõſorti vel cõſocio ꝙ̃ alteri etſi p̄ſtat p̄t cõſors rem in extraneũ alienatã reuocare de quo ꝑ bar.de ſali.in.d.l.dudũ ꝑ canoniſtas in.c.cõſtitut⁹ ex̃ de in inte. reſti. Aduerte tñ ꝙ qñ quis alteri tenet̃ vẽdere ſufficit vnica ꝓteſtatio ex̃ iudiciũ vt tenet bar.in.l.qui rhome.§.ſeya.ff.de ꝟbo obli.et dʒ eñ exſpectare ꝑ duos mẽſes et poſtea p̄t vendẽ alteri.d.l.q̇ rhome.§.coheredes ſm Jo de pla.qui etiã inducit iſtã.l.pro bãnis ſeu mãdatis factis ſub pena ꝙ qˢ nõ portet ſub pena victualia ex̃ ciuitatẽ ⁊ comitatũ ad alia loca de quo eſt gl.ordinaria in.l.ſi quis poſt hanc § de edifi.priua.ſm eum.

Vt null⁹ ex vicariis pro alienis vicarioꝝ debitis teneatur.

Glo.rubrice exponit vt null⁹ ex vicariis.i.in villa ſeu vico habitantibus pro alienis ꝛc.ꝙ ꝯ̃ legẽ et naturalẽ equitatẽ eſt aliũ pro alio moleſtari.l.vnica.§.e.fallit tñ in multis caſibus h̃ enumeratis ꝑ Jo.de pla.qb⁹ vn⁹ tenet̃ ꝓ alio Et p̄t hec rubrica cũ ſuo nigro q̃druplicit̃ intelligi videlʒ ꝙ illi de vna villa non poſſunt exigi ꝓ debitis publicis vel p̄uatis hoĩm alteri⁹ ville vel ſcḋo etiam in eadẽ villa vn⁹ nõ p̄t cõueniri ꝓ debitis alteri⁹ hoĩs de eadẽ villa.vel tertio etiã vt illi de villis nõ teneant̃ pro debitis vicarioꝝ.i.ſuoꝝ mgr̃atuum.vel q̃rto ꝙ vicari⁹ vni⁹ loci ſuccedẽs in locũ alteri⁹ vicarij nõ teneat̃ pro debitis antiqui vicarij ⁊ qḋ h̃ dĩ in ruſticis idẽ ẽ et in ciuib⁹ vt vn⁹ ꝓ alio nõ ꝯueniat̃ vt § ne vx.ꝓ ma.⁊ ne fili⁹ ꝓ pa.ꝑ totũ

De cenſibus et cenſitoribus et perequatoribus et inſpectoribus.

Sup̃ de annonis et tributis ſoluendis in genere dixit.nũc vero repetit in ſpecie lati⁹ tractando tã de ꝯ̃ctib⁹ ꝙ̃ corũ exactoribus et peq̃torib⁹ et inſpectoribus.Et dic ꝙ cenſus tributũ publica penſitatio idẽ ſunt gl.in.l.fi.ff.de publi. Cẽſitor ãt eſt q̇ extimat bona et recipit cenſũ et ꝓfeſſiones collatoꝝ.i.ſolutionẽ a collatorib⁹ ꝓfitẽtib⁹ ſe eẽ tributarios et q̇ vẽdit predia tributaria ꝓpter tributũ nõ ſolutũ Pereq̃tor eſt q̇ peq̃t territoria hoĩm vt nõ grauẽt̃ vlt̃ debitũ. Jnſpector eſt q̇ vadit ĩſpiciẽdo An tributaria p̄dia ſint bñ adeq̃ta etſi ſint aliq̃ ſterilia vt referat ⁊ h̃ etiã vocatur diſcuſſor. Vñ ſciẽdũ ꝙ ſi qˢ ꝓbat eſtimũ ei⁹ eẽ grauatũ a nõrio peq̃toris vel alteri⁹ ſibi ĩponẽtis ꝑ colluſionẽ potentioꝝ a dicto grauamĩe releuabit̃.l.i.§.co. Ex q̃ nota ꝙ de natura potẽtiũ ẽ ſp̄ deprimere paupes ſm Jo.de pla.et ꝓpter augmẽtũ et diminutionem bonoꝝ iam diu extimatoꝝ reficiẽdũ eſt eſtimo oĩm in q̊ dʒ fieri cõpẽſatio ſterilũ cũ fertilib⁹ tã in ſimpliciori ꝙ̃ in cõi.l.iiij.§.e.ſi tñ agroꝝ fruct⁹ extenuet qˢ ſcient̃ cenſus diminutionẽ nõ ꝯſeq̃t̃ ſec⁹ ſi caſu.l.ij.§.e Jtẽ peq̃tor vel diſcuſſor q̇ negligentia vel gr̃a on⁹ tributoꝝ ſiue ãnonaꝝ alit̃ ĩpoſuit ꝙ̃ deberet hõre p̄uat̃ ⁊ in q̃druplo ei⁹ in q̊ deliq̃t punit̃ et ꝙ a ꝯuicialib⁹ extorſit ſilr̃ in eis q̃druplũ reſtituere ꝯpellit̃.l.pequatoris.§.e.et vi.gl.ij ꝙ negligẽtia ĩ nõ q̃rẽdo ſpectãtia ad officiũ ſuũ ẽ lata culpa q̇ dolo eq̃patur.

De omni agro deſerto et qñ ſteriles fertilibus imponuntur.

Glo.rubce ꝯtinuat De cẽſib⁹ et ꝑſonis coꝝ q̇ p̄ſũt cẽſui dixit.nũc de p̄diis ex qb⁹ cenſus ꝑcipit̃.Et dic ꝙ p̄diũ deſerit̃ ſeu relinquit̃ ꝓpt̃ ſterilitatẽ dñmõ tñ poſſidẽs p̄dia ſterilia et fertilia nõ renũciet ſterilibus et retineat fertilia.l.q̃

vtilia.ꝭ.c.et deſertũ ſeu relictuꝫ ab aliq̄
depҺẽdit q̄ñq̃ ꝑ ꝑequatorẽ vl' cenſito/
rem et daᷓ nouo poſſeſſori q̄ñq̃ tradiᷓ
a principe nouo poſſeſſori.aliq̄ñ nouus
poſſeſſor ſua auc̄te depҺendit vt in pri
ma gl.rubce ꝛ vi.gl.ij. rubrice q̄ expoĩt
ſcḋaꝫ ꝑtẽ rubce ſcꝫ et q̄ñ ſteriles ferti/
lib⁹ ĩponũᷓ.i.q̄ñ ſteriles ſuſcepti fundi
cũ fertilib⁹ ꝯpẽſanᷓ de q̄ in.l.v.ꝭ.c. Sci
endũ circa p̄miſſa ꝙ aureli⁹ pr̄ cõſtãtini
ſtatuerat ꝙ ſterilia p̄dia deſerta q̄ ꝯſue
uerũt cenſũ vel tributũ p̄ſtare dñt aſſi/
gnari decurionib⁹ loci tãq̃ ditiorib⁹ da
ta eis remiſſione ſoluendi tributa vſq̃
ad trienniũ.hoc cõfirmat cõſtãtin⁹ ad/
ijciens ꝙ ſi decuriones loci nõ ſũt po/
tentes ad reducendũ dicta p̄dia ad cul/
turã ꝙ tũc dicta p̄dia diuidãᷓ et ꝑ ꝑtem
aſſignenᷓ poſſeſſorib⁹ hñtib⁹ p̄dia ferti
lia ꝓxia illis deſertis.ita habeᷓ in.l.ij.ꝭ.c
vt ſic p̄diũ fertile ſuſtineat onera ſteril.
Curialis tñ vni⁹ ciuitatis ſiue terre ñ
cogiᷓ recipe p̄dia deſerta alteri⁹ ciuita/
tis ſꝫ ſue ciuitatis tm̄.l.fi.ꝭ.c. Ante tñ q̄ꝫ
aſſignenᷓ p̄dia tributaria alijs dñt dñi
p̄dioꝝ req̄ri vt ſoluãt tributa ꝑ eos cõ
tracta.l.oĩm et.l.locoꝝ.ꝭ.c. Et q̄ emit ab
aliq̄ p̄dia tributaria fertilia omiſſis ſte/
rilib⁹ teneᷓ ad tribu. etiã ꝓ ſterilib⁹.l.ſi
q̄s.ꝭ.c. Et vi.l.q̄ agros.ꝭ.c.ꝙ q̄lıbꝫ ꝓpria
auc̄te p̄t occupaᷓ ꝛ tollẽ agꝝ t̄butariuꝫ
et deſertũ et dñs q̄ deſeruit p̄t intᷓ bien
niũ et nõ vltra illũ recupare reſtitutis
expenſis culture. hoc veꝝ ſi non fuerit
vocat⁹ ꝑ poſſidentẽ alias daᷓ ſibi ſoluꝫ
tp̄s ſemeſtre vt.ꝭ.c.l. locoꝝ.

De fundis limitrophis et terris et paludib⁹ et paſcuis limitaneis vel caſtellorum.

Dictũ eſt s̄ de cenſib⁹ et agris tribu/
tarijs deſertis et q̄liᷓ cenſ⁹ in eis et tri/
buta aſſignanᷓ et aſſignata cuſtodianᷓ
veꝝ ꝙ q̄dã dictoꝝ p̄dioꝝ aſſignanᷓ mili
tibus limites imperij cuſtodientib⁹ vt
coꝝ p̄dioꝝ fruct⁹ et tributa ꝑcipiãᷓ id̄
de his dicit ſubiũgẽs de paſcuis et pa/
ludib⁹ ꝛ caſtellis in limite ĩperij poſitis
militibus ad cuſtodiam aſſignatis. De
paſcuis tñ et paludib⁹ nihil dicit ĩ hoc
titulo ſꝫ in ſequẽtibus. Et dicũᷓ fundi
limitrophi a trophos deſcriptio et limi
te .i.deſcriptis ad vſũ militũ q̄ limites
imperij cuſtodiũt vt.ꝭ.c.l.i.et in quibus
ceſſat alluuio ſ̄m gl. rubrice q̄ etiã dicit
ꝙ quidã hñt in rubrica limitoſis et di/
cunᷓ fundi limitoſi quaſi aſcripti et aſſi
gnati militib⁹ imꝑij limina cuſtodienti/
bus vt.l.q̄cũq̃.ꝭ.c. ꝙ in limine imperij
null⁹ dꝫ eſſe caſtelli detentor niſi is ſol⁹
cui aſcriptũ fuerit alias capitali pena
cũ publicatione bonoꝝ puniᷓ. Et ſi limi
tanei agri dũ ꝑ milites poſſidenᷓ aliena
ti fuerint lege ꝓhibẽte tp̄is p̄ſcriptiõe
nõ obligate vendicãᷓ euictionis actio/
ne ꝯ̄ venditionẽ reſeruata et publicati/
onis bonoꝝ ꝯ̄ reſtituere reſiſtentẽ pena
ĩpoſita.l.fi.ꝭ.co.

De paſcuis publicis et priuatis.

Dixit s̄ de agris deſertis ſed ꝙ q̄ñq̃
deſerta fiũt paſcua. ideo de eis ſubijcit
Hic ſciendũ ꝙ prata publica vel ceſari.
vel priuatoꝝ nõ dñt ab equis militũ de
paſci vel deuaſtari ſub pena xij. libraꝝ
auri.dñt tñ prouinciales prouidere in
q̄ loco aĩalia militũ ſine damno prouin/
cialiũ depaſcanᷓ.l.ij.et iij.ꝭ.c. Et nõ iſtã
l.ꝯ̄ deuaſtãtes prata. Et notat Joh.de
pla.ꝙ prata amena ex quib⁹ colligiᷓ fe/
nũ pro aĩalib⁹ nõ dñt dũ hñt virentem
fructũ deuaſtari et ſup hoc fũdanᷓ ſta/
tuta puniẽtia damnũ dãtes in pratis
ſecus ãt eſt in paſcuis ꝛ paludibus ſ̄m
cũ. Et eſt lex iſta vtilis ꝓ militib⁹ ĩpa/
toris deſcendentibus ad ꝑtes tuſcie vt
poſſint petere a tuſcis vt aſſignenᷓ eis
prata in q̄b⁹ poſſint coꝝ eq̄s paſcere ſꝫ
bar. Jtẽ facit ꝯ̄ ſtipẽdiarios alicui⁹ cĩui
tatis ꝙ nõ poſſint facere cũ coꝝ equis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

in paſcuis publicis vel priuatis ad idē
facit.l.iij alle.ſm bar.

De fūdis pᷓimonialib⁹ et ſaltuēſib⁹ et emphyteoticis et ꝯductorib⁹ eoꝝ

Dixit de iure qđ adquirit militib⁹ in
fūdis fertilib⁹ et ſaltib⁹ ⁊ paſcuis limi/
taneis.nūc vᵒ de iure qđ adqrit poſſeſ
ſorib⁹ in fūdis pᷓimonialib⁹ pᷓcipis et
ſaltuēſib⁹ et emphyteoticis Et dicūt ſal
tus agri inculti in qb⁹ ponūt aīalia ad
paſcēdū ⁊ aliū fructū n̄ reddūt. Jn̄ ſal/
tuēſes ſiue ſaltuarij dicūt cuſtodes pra
toꝝ paſcuoꝝ et vineaꝝ et alioꝝ locoꝝ.
Et nota ꝯtūc.gl.ꝙ ſub vbo pᷓimoniali
bus cōphendūt fundi tā fiſcales ſcꝫ im
perij ꝗ̄ etiā ꝓpᷓij pᷓimonij principis ꝙ
oīa ſūt pᷓcipis ſiue īpalia ſiue dicāt ꝓ/
pᷓia vel res dn̄ice q̄ ꝑ excellentiā itelli/
gūt de reb⁹ pᷓncipis ſiue dicāt res ciui/
les ſiue fiſcales ſiue rei priuate pᷓncipis
ſiue etiā noīent res pietatis pᷓcipis ſꝫ
Jo.de pla. Vn̄ qcquid eſt fiſci eſt ceſa/
ris ſꝫ nō cōuertit ſm ange.in.l.bene a
zenone ꝯ̄ de quadrien. preſcrip.

De mancipijs et colonis pᷓimonialiū et ſaltuēſium et emphyteoticoꝝ

Cū dictū eſt ꝯ̄ de fūdis pᷓimoniali/
bus et ſaltuēſib⁹ et emphyteoticis ⁊ eo
rū cōductorib⁹ q̄ dn̄i appellant vt ꝯ̄ ti.i.
l.poſſeſſores.nūc vᵒ tractat de illis q̄ in
ipīs fūdis morāt et eos colūt vt ſūt cōi
ter mācipia ⁊ alij coloni q̄ in hoc titulo
refrenāt ne occupēt terras vltra ꝗ̄ de
beāt et ſeruos nō manumittāt ⁊ terras
nō derelinquāt et ꝙ dicit ſaltuēſib⁹ dic
vt ꝯ̄ ti.ꝓxi.vi.l.fi.ꝙ milites veterani q̄/
cti donati opas ruſticales exercē n̄ dn̄t
et eſt notāda h̄ lex in fi.q̄ milites legal
ſapiētie q̄ coꝝ arma.i. libros nō dn̄t vē
dere et culture intēdē ob hōrē doctora
lis dignitatis q̄ pᷓcedit armatā miliciā
de quo in proemio inſtl.ſm Jo.de pla.

De fugitiuis colonis patrimonialibus et emphyteoticis et ſaltuēſib⁹.

Quia mācipia et coloni de qb⁹ ꝯ̄ di/
ctū eſt aliqñ fugiūt. idō ſubſequēt ponit
h̄ rubrica. Hic ſciendū ꝙ coloni pᷓimo
niales vel ſaltuēſes fugitiui nō obſtāti
b⁹ ſtipēdijs q̄ ꝓmeruerūt in militia ad
quā ſe trāſtulerūt reuocāt ad pᷓmeuā a/
griculturā.l.i.ꝯ̄.c.Et ſollicitās ad fugā
pᷓimonialē colonū pᷓncipis vel eū fugi/
entē occultās in eius reſtitutione et au
ri libra punitur.l.ij.ꝯ̄.eo.

De collatione fundoꝝ patrimonialium et emphyteoticoꝝ.

Quia ꝯ̄ dixit de cōductorib⁹ fundoꝝ
pᷓimonialiū emphyteoticarioꝝ et de co
lonis ipoꝝ.nūc vᵒ ad q̄s collatiōes te/
neāt iſti fūdi pᷓimoniales et emphyteo
tici. Hic ſciendū ꝙ emphyteote pᷓimo
nialiū fūdoꝝ ab extraordinarijs munerib⁹
ſūt exēpti pretꝗ̄ ad inſtructionē pōtiū
et viaꝝ et alioꝝ publicā vtilitatē ⁊ nci
tatē ꝯcernētiū ad q̄ ſicut ceteri ꝓuīcia/
les ꝯferre dn̄t.l.i.ꝯ̄.c. tributa tn̄ ordina/
ria ſoluē ꝯpellūt.l.ij.ꝯ̄.c. Et pn̄t emphy/
teote fūdoꝝ pᷓimonialiū pᷓcipis ꝑticu
latim canonē debitū ſoluē dū tn̄ h⁹ ꝑti/
cularis ſolutio tres vices nō excedat ⁊
in trib⁹ vicib⁹ tot⁹ canō ſit exſolut⁹ .l.
placuit.ꝯ̄.c.vn̄ licꝫ creditor nō cogit ꝑti
culārē ſolutionē recipē ꝙ ꝑticularis ſo
lutio nō modica affert incōmoda.l.pla/
ne.ff.fami.herciſ.fallit tn̄ ī iſta.l.⁊ alijs
caſib⁹ multis de qb⁹ h̄ ꝑ Jo.de pla.

De fundis rei priuate et de ſaltibus diuine domus.

Quia in pᷓcedēti titulo declarauit ad
q̄s collatiōes et munera publica et tri
buta ſeu canones teneāt emphyteote ⁊
poſſeſſores fūdoꝝ pᷓimonialiū.h̄ vᵒ tra
ctat ſub cui⁹ cura debeāt eſſe et quō et
qñ teneat alienatio vel aſſignatio et de
q̄ forma fieri dꝫ. Et hn̄t qdā in rubrica
de fūdis reipublice et ita allegat gl.in.l
in oīb⁹.ff.de diuer.et tpa pᷓſcrip. et idō h̄

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

gl. exponit priuate .i. fiſcalis ꝙ etiā res
fiſcales dicunt̄ res ꝓprie et priuate ipi⁹
principis .l. i. §. iij. ff. ne quid in lo. pub. et
dic de ſaltib⁹ diuine dom⁹ .i. imꝑialis .l.
eccl'e. de quo vi. .l. vniuerſi. ꝟ. c.

De fundis et ſaltibus rei dn̄ice.

Subaudi nō depaſcendis et occupā
dis. Et cōtinua. quia ſ dixit de his q̄ ex
iuſto titulo emptiōis vl' emphyteotico
accipiūt rē pr̄imonialē principis. nunc
ꝟo ſpēaliter de his q̄ vſurpāt ipam rez
pr̄imonialē ſiue dn̄icā immittendo gregē
ad paſcendū vel occupādo rē alteri in
emphyteoſim datā ſm Jo. de pla. Hic
ſciendū ꝙ grex ab aliq̄ ꝑuato immiſſus
ad depaſcendū ſaltus dn̄icos publicat̄
.l. i. ꝟ. c. Et occupās vel in emphyteoſim
ſub minori cēſu īpetrās ꝑdia dn̄ica alte
ri in emphyteoſim ſub maiori cenſu cō/
ceſſa cogit̄ illa reſtituere priori emphy/
teote lōgi tpis ꝑſcriptiōne et reſcripti
īpetratiōe ⁊ noui cēſus ſolutiōe nō ob
ſtātib⁹ .l. ij. ꝟ. c. vbi vi. gl. pe. iūc. tex. ex q̄
habes ꝙ violenta poſſeſſio ꝑcedēs non
cōfirmat̄ preſcriptū principis ⁊ h̄ ꝓce
dit ſm ſalic. qn̄ cōcedēs erat ignar⁹ oc/
cupatiōis inuaſionis ſeu violentie ſm
Jo. de pla. in .d. l. ij.

**De agricolis et mancipijs dn̄icis
vel fiſcalibus ſiue priuate rei.**

Subaudi. nō grauādis ad munera ex/
ordiaria et reducēdis ſi recedant et ad
emptionē fūdoꝝ admittēdis. Et cōti/
nua. cū dictū ſit ſ de fūdis qb⁹ iſte ꝑſo/
ne accedūt. nūc de ꝑſonis accedentib⁹
et eoꝝ cōditiōe et vinculo ſubiūgit Et
ponūt in hac rubrica tria noia q̄ effe/
ctualit̄ idē ſignificāt nā res dn̄ice et fi/
ſcales et res ꝑuate intelligūt res īpato
ris ſeu principis ꝑ excellētiā licz eraria
ſūt diuerſa et ꝓcuratoēs ſepati. Hic ſci
endū ꝙ fūd⁹ pricipis nō vni tm̄ colo/
noꝝ ſ; plib⁹ vēdi d; vt materia ſedicio
nū tollat̄ .l. q̄tiens. ꝟ. c. ⁊ loq̄t̄ de colonis
liberis ſm Jo. de pla. ſi ḡ cōtingat fun
dū pricipis vendi alicui ſuoꝝ colonoꝝ
nō admittit̄ vn⁹ ſol⁹ ꝙ de natura ruſti
coꝝ eſt cū dn̄ant̄ et ditant̄ ſupbire et ſe
in elationem extollē int̄ ꝯſortes vt eis
ſint graues et moleſti nec paciēter ſecū
viuūt qd̄ eēt in dānū ꝑncipis Jō ſtatu
tū ē ꝙ plib⁹ colonis fūdos ꝯtiguos hn̄
tib⁹ ſil' vēdant̄ ne liuor inuidie int̄ eos
inualeſcat ſ; Jo. de pla. Et eſt argumē
tū ſm cū in .d. l. q̄tiēs ꝙ ſi res cōis ven
dat̄ poti⁹ d; vēdi oīb⁹ ſocijs q̄ꝫ vni ne
moleſt⁹ ſit alijs. Quid āt ſi q̄s emit rē a
duob⁹ cū pacto ꝙ teneat̄ eis vēdē infra
certū tp̄s et poſtea vn⁹ ex eis vult emē
ꝑtē ſuā bar. ꝯſuluit ꝙ nō tenet̄ vni ſoli
vēdē ꝑ .l. qd̄ āt. §. fi. cū .l. ſe quē. ff. d i die
adiect. de q̄ ꝑ cū i .l. ſi q̄s aliā. ff. d ſolut.

**De ꝑdijs tamiacis et de his q̄ ex
colonis dn̄icis et alijs q̄ꝫ libere con
ditionis procreantur.**

Quia ſ dixit de ꝑdijs et colonis dn̄icis
in genere. nūc ꝟo ſpēalit̄ de ꝑdijs et co
lonis dn̄icis et tamiacis nūcupatis Et
ſūt ꝑdia tamiaca .i. ꝑdia in qb⁹ ſūt cellu
le .i. pue dom⁹ vel cellaria ſeu granaria
in qb⁹ recōdunt̄ cēſ⁹ fiſcales vel dn̄ici
et coloni ī dictis ꝑdijs ſeruiētes vocāt̄
tamiaci q̄ſi cellerarij Tamos eni grece
latine cellariū d̄r vt dicit h̄ gl. Et quia
dicti coloni tamiaci ſūt liberi ⁊ ſil'r q̄ ex
eis naſcunt̄. nō ſubijcit̄ in rubrica alijs
q̄ꝫ libere cōditionis ſm odofre. Hic ſci
endū ꝙ nat⁹ ex tamiaco parēte tamiac⁹
eſt .l. i. ꝟ. c. et ſic eſt hic ſpēale in natis ex
tamiaco ꝙ ſp ſequūt̄ cōditionē parētis
tamiaci .regl'arit̄ q̄ ꝯ ptus ſeq̄t̄ vētrē .l.
ne diuti⁹ ſ de agri. et cenſi.

**De diuerſis predijs vrbanis et ru
ſticis tēploꝝ et ciuitatū et omni red
ditu ciuili.**

Sup̄ dixit ſingulariter et diuiſim de
ꝑdijs et fūdis fiſcalib⁹ et pr̄imonialib⁹
ciuitatū et tēploꝝ. nūc ꝟo mixtim et ꝓ
miſcue dicit de diuerſis ꝑdijs et reddi/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ribus ciuitatū et temploꝝ ſicut et alias poſt ſpēales titulos ponit ꝓmiſcue aliqua oībus cōīa vt ſ̄ cōmunia vtriuſq̄ iudi. et cōmunia de ſucceſ. cum pluribꝰ Hic ſciendū ꝙ cōſtruens domū in ſolo reipublice cōpellit a preſide debitā preſtare penſionē. l. i. ī. c. Nō ḡ debet demoliri ne vrbs deformet ruinis et hoc qn̄ nemine ꝓhibente vel denūciante edificauit nā edificāti in publico pn̄t oēs ciues denūciare nouū opus. l. in prouinciali. §. in publico. ff. de no. oper. nunci. Item hoc verū qn̄ tale edificiū nō impedit vſū publicū alias cōpellit deſtruere ſicut cōpellitur qn̄ edificauit in via vel flumine publico. l. i. §. ſi quis nemine. et. §. ait pretor. ff. de no. op. nū. Item pn̄t ciuitates ſibi ꝓpriū adqrere in particulari ſilr vniuerſitates caſtroꝝ et villarū. l. ij. ī. c. Et tertia ps canonis q̄ redigit ex fundis et locis reipublice alteri locatis debet reſeruari in reſtaurationem meniū et muroꝝ ciuitatū et caſtellorum. l. iij. ī. c.

De locatione predioꝝ ciuiliū fiſcaliū vel templorum ſiue rei priuate vel diuine.

De venditione et dn̄ij traſlatiōe p̄dioꝝ ciuiliū fiſcaliū temploꝝ et p̄rimonialiū ſiue rei priuate vel dn̄ice qd̄ idē eſt ſ̄ dictū ē vt dixi ſ̄ de fun. patrimo. nūc vero de locatiōe p̄dictoꝝ p̄dioꝝ ſubiūgit Et accipit hic ciuiliū ꝓ p̄dijs cuiuſlibꝫ ciuitatis vt hic in gl. Itē hmōi locationes nō pn̄t fieri minor. ne petat reſtitutionē in integꝝ q̄ ſibi dat etiā aduerſus fiſcū. l. in. fraudē. §. fi. ff. de iure fiſci. Itē non p̄t cōductor arbores incidere vel etiā vento euulſas exportare. d. l. in fraudem. §. fi. vi gl. rubrice hic et vi. l. ꝯgruit ī. c. ꝙ ſi finita locatiōe pmꝰ cōductor fundi publici offert tm̄ qn̄tū aliꝰ plus offerens ex equitate p̄fert in locatiōe hoc verū ſi ſoluat antiquā pēſionē alias nō admittit. l. licitatio. §. relinqtores. ff. de publica. Verū licꝫ ſit regła ꝙ finito tpe locatiōis liceat locatori locare funduꝫ vel domū alteri cui velit. l. ne cui ſ̄ de loca. Fallit tn̄ in locatione p̄dioꝝ fiſcaliū et in locatiōibꝰ factis mgr̄is et ſcholaribꝰ in quibus nō p̄t fieri locatio alteri primis conductoribꝰ volētibus dare tm̄ qn̄tuꝫ ab alio recipit vt hic et. c. i. ex de loca. et notat gl. in. d. l. ne diu.

De cōductoribus et procuratoribus ſiue actoribus predioꝝ fiſcaliuꝫ et domus auguſte.

Dictū eſt ſ̄ de iure p̄dioꝝ et de iure et honore cōductoribꝰ coꝝ impertito. nunc vero de eoꝝ inuidia et audacia refrenanda et punienda et intellige hic dū dicit auguſte domꝰ vel etiā auguſte. i. imperatricis vt hic in gl. quia priuilegia q̄ hꝫ princeps concedit auguſte conſorti ſue licꝫ nō in totū et ꝑ oīa vt notat glo. in. l. ſi auguſte. ff. de. le. ij. et. l. p̄nceps. ff. de legi. et. ī. ti. iij. in rubca ſm Io. de pla. Hic ſciendū ꝙ cōductores fundoꝝ domꝰ fiſcalis et alij hoīes dicte domus cū agere volūt vel experiri dn̄t ordinario iure et nulli alioꝝ patrociniū preſtare debent nec executionis miniſteriū et cōtrafaciētibꝰ pena imponitur nec eſt penitētie locus. ī. e. l. vnica.

Quibus ad conductionē prediorū fiſcaliū accedere nō licꝫ.

Impator in precedenti titulo fecit vnā ꝓhibitionē et interdictionē inter ſuos videlꝫ vt nō faueant litigatoribꝰ executoribꝰ et delatoribus. nūc vero facit aliā ꝓhibitionem ſcꝫ vt non audeant conducere predia fiſcalia Dic ad queſti

onē rubrice ꝙ nulli palatino militi vel
curiali licitū eſt predia fiſcalia ꝑ ſe vel
alium conducere.l. vnica.ꝟ.c.

De collatione fundoꝝ fiſcaliuꝫ vel rei priuate vel dominice vel ciuita/tum vel templorum.

De locatione prediorꝫ fiſcaliuꝫ ſiue rei
priuate vel dn̄ice vel ciuitatū et tem/
ploꝝ dixit ſ̄ de loca.predi.ciui. nunc ve
ro de collatiōe predictoꝝ ꝑdioꝝ videlꝫ
vt cogant̄ ſoluere ⁊ cōferre debitas pē
ſiones et annonarias ſpēs. Et differt h̄
titulus ab illo ſ̄ de colla. fun. patrimo.
vt ibi ptꝫ quia ibi diſponit ꝙ non tene
antur ad extraordinaria.hic vero ꝙ teneā
tur ad ordinaria. Item hic declarat ꝙ
iſti conductores exigantur tam a preſi/
de ꝙ̄ a rationali. Alij ꝟo tributarij ſo/
lum a preſide.l.miſſi.ſ̄ de exacto. tribu.

De priuilegijs domus auguſte vel reipublice et quarū collationum ex cuſationem habeat.

Quia ſ̄ dixit de muneribus et honori/
bus a quibus domus principis et eius
predia non excuſantur.nūc vero de his
a quibuus excuſantur. Et dicit hic gl.
ꝙ hoc nomen auguſte accipitur adie/
ctiue id eſt imperialis domus non autē
accipitur ſubſtantiue id eſt impatricis
Et dic ꝙ predia principis eorum ꝙ̄ cō
ductores coloni ad ſordida munera et
extraordinaria et ſuperindicta non te/
nentur.l.i. et fi.ꝟ.eo. obligantur tamen
ad preſtatiōes ordinarias et publicarū
ſpecierum tranſuectiones.l.ij.ꝟ.eo. Itē
ad conſtructiones pontium et viarum
l.abſit.ꝟ.c. Itē ad redditum militibus
aſſignatuꝫ a predijs prouincialibus ſol
uendum obligantur etiam predia pro/
uincialia principis ad conferendum.l.
pro tyronibus.ꝟ.eo.

De grege dominico.

Dixit ſ̄ de predijs principis. nūc de ei⁹
grege et aīalibus de eius grege ſubtra/
ctis et pena ſubtrahentis que eſt ꝙ ſub
trahens equum de grege dn̄ico ipm re/
ſtituit et ī vna libri auri punit̄ ſubtra/
hēs vero de grege priuati punitur in
media libra auri a qua pena releuatur ſi
eum ſponte obtulerit.l. vnica.ꝟ.c. et ſic
eſt hic ſpecialis pena in equo vel equa
de grege ſubtractis Et nota hic caplm
in quo locus eſt penitentie et ponit Io
han.de pla.plures alios et inter quos
enumerat retinentem vectigal ſoluen/
dum ſi ſoluit infra xxx.dies.l. impato/
res in fi.ff.de publica. Et vi.ſalli.in ru/
brica hic que notat cōiunc.glo. rubrice
ꝙ appellatiōe dn̄i intelligitur in duplo
de principe.

De palacijs et domibus dn̄icis.

Sup̄ dixit de predijs ruſticis pricipis
nunc vero de vrbanis predijs vt ſunt
palacia et domus.l. vrbana predia.ff.de
ꝟ.ſigni. Et nota hic de iſto nomine pa/
lacium quod ponitur hic vt diuerſum
a domo nam dicitur palacium id eſt am
pla domus in qua multi vagari pn̄t In
palatinus id eſt de palacio exn̄s ſm ca/
tholicon. Et dr̄am inter palaciuꝫ et p̄/
torium vi.ſ̄ de offi.rect.prouin.in.l.fin.
ſm Io.de pla.in rubrica. Hic ſciendum
igitur ꝙ non licꝫ priuatis habitare in
domibus vel palacijs principis.l.vnica
ꝟ.c.fallit in iudicibus et officialib⁹ pu/
blicis vt in glo.quibus non licꝫ habita
re in domibus priuatorum et cum eis
conuerſationem habere quia nimia fa/
miliaritas parit contemptū.l.obſeruan
dum.ff.de offi. preſi.ſm Iohā.de pla.in
d.l.vnica.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

De cupreſſis ex luco damnenſi vel perſidis per egyptum non excudendis vel vendendis.

Impator ſ̃ fecit prouiſiones circa predia et eorum colonos et circa aqueductus. nunc vero circa flumina et maxime circa nilum cuius aquam ꝓpter carentiam pluuie opʒ per predia egypciaca debitis temporibus diſpenſari vt dicit hic glo. Quidam habent in rubrica de cypreſſis. quidam cupreſſis et eſt nomen arboris. Sunt eni arbores naſcẽtes in luco damnẽſi qui eſt in ſyria vel in luco perſidis qui eſt in egypto que continent aggeres nili ne aqua fluat extra aggeres ſed predijs debito tempore diſpẽſetur. Ideo magna imponitur pena eas arbores incidentibus et ementibus et vendentibus. l. i. et ij. ſ̃. e. et notat bar. argu. ex. l. i. ſ̃. e. ꝙ eo ipõ ꝙ imponitur pena ementi et vendenti imponitur nam in correlatiuis ideʒ eſt iudiciũ vt hic et. l. fi. ſ̃ de indic. et vidui. et. l. fi. ff. de accepti. et vtrobiqʒ p bar. ẜm Johan. de pla.

Incipit liber duodecimus Codicis.

De dignitatibus.

Continua vt in glo. rubrice. vel dic dictũ eſt in libro ꝑcedenti de multis q̃litatibus pſonaꝝ ſed quia dignitas eſt qualitas que inheret pſone. l. i. ſ̃. e. Ideo ponit hic rubrica de dignita. et vi. alex. de imo. hic circa prin. hui⁹ tituli qui ponit multa priuilegia doctoꝝ inter cetera ꝙ filij doctoꝝ ꝑferunt equalib⁹ et ꝓmouẽtur ſine expenſis. gl. in. l. iubemus. C. de aduo. diuer. iudi. Itẽ doctor niſi degradet ad penã mortis vel abſciſionis mẽbri nõ condemnat. Item extrahens eũ de domo ſua pena capitis punitur. l. medicos ſ̃ de profeſſo. Item credit doctoribus ſi allegant conſuetudineʒ bal. in. l. de quibus. ff. de legi. Item non tenentur ſoluere gabellas ẜm bal. in auc. habita ſ̃ ne fi. pro pu. Ad h tñ vt doctor gaudeat ſiuilegio debet eſſe maior xvij annis. l. i. §. puericiã. ff. de poſtu. Itẽ moribus alios excedere debet alias dignitate priuatur. Itẽ non poteſt ſpurius doctorari licʒ de facto male ſeruetur ẜʒ do. car. in cle. i. de magiſ. Itẽ nec iudeus nec mulier in quib⁹ nõ cadit dignitas. l. ij. ff. de re. iuri. Itẽ impator pt ſolo xbo creare doctorẽ ẜm ꝙ notat auge. in. l. i. C. de ſentẽtiã paſ. Pronũciat⁹ tñ ſolo xbo doctor ab impatore vel papa ſi eſt ignarus iuris nõ hʒ priuilegia doctoꝝ ſed vt doctor minoris ſcie honorat. ar. l. ꝙ ſi forte. ff. de ſolutio. Et ſcholari doctus preferẽ ſcholari ignaro gl. in. l. i. C de decu. Item ſcholaris licentiat⁹ ante ſuſceptionem birreti non hʒ priuilegia doctoratus ẜm bal. in. l. bene a zenone ſ̃ de q̃drien. ꝑſcrip. In fauorabilib⁹ tñ licentiatus habetur pro doctore p bal. in. l. i. §. fi. ff. ſo. matri. vide latius hic p aleran. de imo. Et vide. l. e. i. ſ̃. eo. et ibi bartol. qui notabiliter eam repetijt et tractat materiam dignitatuʒ Vt ergo aliq̃ generaliora ſciam⁹ huius materie Quero quot modis accipitur dignitas Reſpondeo ẜ bar. ꝙ quãdoqʒ largiſſi/